

ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКА
ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

ЗВІТ

**про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку
Великобerezовицької селищної територіальної
громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року)
та Плану заходів на 2026-2027 роки з її реалізації**

Селище Велика Березовиця - 2026

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з її реалізації розроблений Великоберезовицькою селищною радою у співпраці з Громадською організацією «Агенція місцевого економічного розвитку Яворівщини» в межах проєкту «Стратегії наступного покоління: посилення спроможності громад через планування з урахуванням європейських практик» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та Європейського Союзу. Матеріал представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження» та Європейського Союзу.

Зміст

ВСТУП.....	3
2. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ (З ПЕРСПЕКТИВОЮ ДІЇ ДО 2034 РОКУ) ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ З ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	5
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО	8
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ.....	33
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СТРАТЕГІЇ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ.....	35
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	37
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ -50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	45
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ	52
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ.....	54
9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	58
10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	61
11. РЕЗЮМЕ ІНФОРМАЦІЇ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ	62

ВСТУП

Стратегія розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 роки з її реалізації (далі – Стратегія та План) зорієнтована на розвиток сучасної згуртованої громади з екологічно чистою територією, комфортною та безпечною для ведення бізнесу та проживання, відпочинку.

Стратегія узгоджується з пріоритетами і цілями стратегічних документів державного та регіонального рівня: Оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки та Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки (актуалізованої).

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» державою визначено необхідність здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки для документів державного планування у встановленому законодавством порядку.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – SEO) – процедура визначення, опису та оцінювання можливих негативних наслідків виконання та реалізації документів державного планування (далі – ДДП) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби – транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Метою SEO є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, сприяння інтеграції екологічних міркувань і підготовку документів державного планування з метою досягнення сталого розвитку. Це системний та комплексний інструмент оцінки, що підтримує та інформує про процес прийняття управлінських рішень суб'єктами діяльності, які можуть мати можливі екологічні наслідки.

SEO здійснюється на засадах законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Стратегія розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади відповідає засадам екологічної політики України, визначеним Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» та Розпорядженню Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 №1363-р «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року».

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 роки з її реалізації розроблено з врахуванням Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. №296.

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки проекту Стратегії та Плану заходів відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (2018 р.), Постанови Кабінету Міністрів Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки №430 від 2 травня 2023 року було оприлюднено Заяву про визначення обсягів SEO Стратегії Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 роки з її реалізації та повідомлення, шляхом розміщення на офіційному веб-сайті Великоберезовицької селищної ради <https://vbsr.gov.ua/> та внесено селищною радою до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій

громадськості. Також інформацію розповсюджено у публічних місцях в сільських населених пунктах громади.

Під час громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки надійшли листи від:

Від Управління екології та природних ресурсів Тернопільської обласної державної адміністрації (лист №04.2/204 від 02.02.2026 року) з рекомендацією дотримання чинних нормативних документів при підготовці звіту про стратегічно екологічну оцінку, пропозицією проведення SWOT-аналізу в екологічній сфері, при розробці планових заходів врахування документів регіонального рівня.

Від Департаменту охорони здоров'я Тернопільської обласної державної адміністрації (лист №688/15-01 від 02.02.2026 року) без зауважень та пропозицій

Реалізація заходів, щодо яких розробляється стратегічна екологічна оцінка, буде відбуватись з дотриманням чинних нормативних документів.

Необхідно брати до уваги той факт, що Стратегія відображає загальні пріоритети та цілі розвитку усієї громади загалом, без акцентування на конкретні території, в межах яких існують соціальні, економічні чи екологічні проблеми, які потрібно вирішувати на більш низькому рівні планування, в тому числі на рівні реалізації конкретної планової діяльності.

2. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ (З ПЕРСПЕКТИВОЮ ДІЇ ДО 2034 РОКУ) ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ З ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

СЕО охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення Великоберезовицької селищної територіальної громади (далі –Великоберезовицька громада) за умови реалізації Стратегії та Плану заходів. Відтак об'єктом аналізу є визначені у Стратегії та Плані заходів стратегічні, оперативні цілі та завдання.

Стратегією визначено **стратегічне бачення** Великоберезовицької територіальної громади.

Великоберезовицька територіальна громада – молода та зростаюча громада що зачаровує мешканців та гостей величним віадуком, цілющими джерелами, культурною та духовною спадщиною. Конкурентоспроможність громади формує перший економічно активний індустриальний парк Тернопільщини, розвинутий аграрний сектор, сприятливий інвестиційний клімат. Громада екологічно безпечна та комфортна для проживання і відпочинку, сильна людьми — їхніми талантами, духовними цінностями, креативними ідеями та спортивними здобутками.

Стратегічне бачення розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади буде досягатись завдяки реалізації трьох стратегічних цілей:

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. Громада з конкурентоспроможною економікою та реалізованим інвестиційним потенціалом

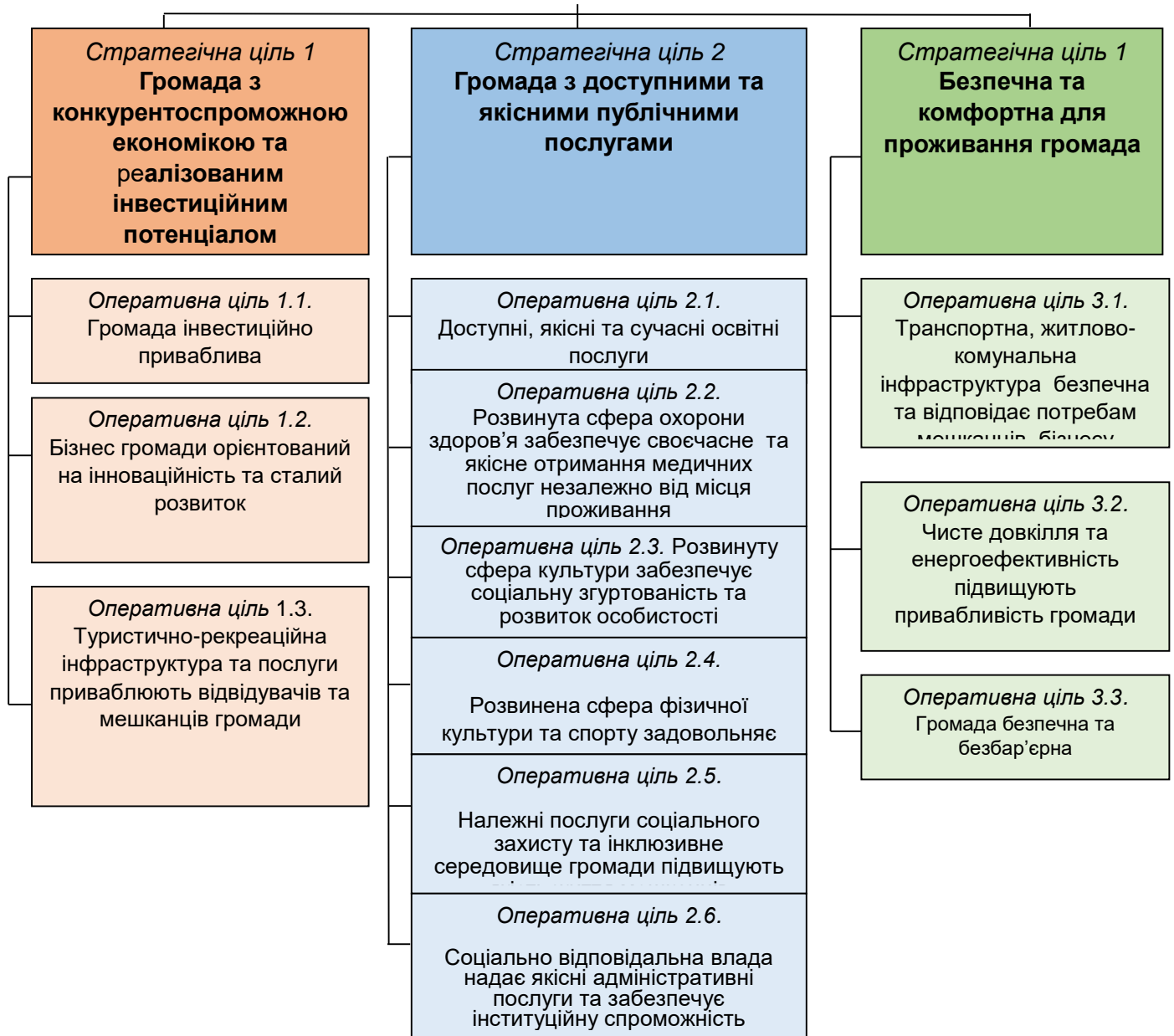
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. Громада з доступними та якісними публічними послугами

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. Безпечна та комфортна для проживання громада

Перша стратегічна ціль **«Громада з конкурентоспроможною економікою та реалізованим інвестиційним потенціалом»** досягається через реалізацію таких оперативних цілей: 1.1. *«Громада інвестиційно приваблива»*; 1.2. *«Бізнес громади орієнтований на інноваційність та сталий розвиток»*; 1.3. *«Туристично-рекреаційна інфраструктура та послуги приваблюють відвідувачів та мешканців громади»*

Стратегічна ціль 2. «Громада з доступними та якісними публічними послугами» досягається через реалізацію шести оперативних цілей 2.1. *«Доступні, якісні та сучасні освітні послуги»*; 2.2. *«Розвинута сфера охорони здоров'я забезпечує своєчасне та якісне отримання медичних послуг незалежно від місця проживання»*, 2.3. *«Розвинута сфера культури забезпечує соціальну згуртованість та розвиток особистості»*, 2.4. *«Розвинена сфера фізичної культури та спорту задовольняє потребу в активному дозвіллі»*; 2.5. *«Належні послуги соціального захисту та інклюзивне середовище громади підвищують якість життя»*; 2.6. *«Соціально відповідальна влада надає якісні адміністративні послуги та забезпечує інституційну спроможність громади»*

Стратегічна ціль 3. **«Безпечна та комфортна для проживання громада»** досягається через реалізацію трьох оперативних цілей: *«Транспортна, вулична та житлово-комунальна інфраструктура є безпечною та відповідає потребам мешканців, бізнесу»*, *«Чисте довкілля та енергоефективність підвищують привабливість громади»* та *«Громада безпечна та без бар'єрна»* (рис 1.1).

Рис.1.1 Дерево цілей Великобerezовицької громади

Реалізація Стратегії громади не несе ризиків виникнення соціальних конфліктів. Розробка Стратегії розвитку Великобerezовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 рр з її реалізації здійснювалась із залученням широких верств громадськості та розрахована на реалізацію інтересів різних груп населення та сприятиме розвитку всієї території громади, зокрема:

- відкриті засідання (29.12.2025р, 16.12.2025 р., 17.02.2026 р.) відбувались за участі голови громади та його заступників, представників структурних підрозділів, комунальних установ

Великобerezовицької селищної ради, депутатів селищної ради, громадських організацій, бізнесу, молоді, мешканців громади;

- у Плані заходів з реалізації Стратегії представлені проектні заявки від усіх старостинських округів;
- представлені проекти реалізують інтереси різних вікових груп населення: дітей та учнів, працездатного населення, ветеранів, мало мобільних груп населення та інші.
- після прийняття рішення про розробку Стратегії громади проведено опитування мешканців та бізнесу громади з метою виявлення найбільш актуальних проблем на напрямків розвитку громади.

Система стратегічного планування в Україні базується на координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Оновлена Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки є основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців.

Стратегія розвитку Великобerezовицької селищної територіальної громади розроблена відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722. При розробці Стратегії та Плану заходів громади враховані ключові аспекти Оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, в якій визначено 3 стратегічні цілі:

1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах
2. Підвищення конкурентоспроможності регіонів;
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1.. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 рр.

Стратегічні та оперативні цілі ДСРР	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року)														
	I. Громада з конкурентоспроможною економікою та реалізованим інвестиційним потенціалом	1.1. Громада інвестиційно приваблива	1.2. Бізнес громади орієнтований на інноваційність та сталий розвиток	1.3. Туристично-рекреаційна інфраструктура та послуги приваблюють відвідувачів та мешканців громади	II. Громада з доступними та якісними публічними послугами	2.1. Доступні, якісні та сучасні освітні послуги	2.2. Розвинута сфера охорони здоров'я забезпечує своєчасне та якісне отримання медичних послуг незалежно від місця проживання	2.3. Розвинута сфера культури забезпечує соціальну згуртованість та розвиток особистості	2.4. Розвинена сфера фізичної культури та спорту задовольняє потребу в активному дозвіллі	2.5. Належні послуги соціального захисту та інклюзивне середовище громади підвищують якість життя	2.6. Соціально відповідальна влада надає якісні адміністративні послуги та забезпечує інституційну спроможність громади	III. Безпечна та комфортна для проживання громада	3.1. Транспортна, житлово-комунальна інфраструктура безпечна та відповідає потребам мешканців, бізнесу	3.2. Чисте довкілля та енергоефективність підвищують привабливість громади	3.3. Громада безпечна та безбар'єрна
I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	**	**	*	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
1.1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	**	**	*	*								*	*	**	**
1.2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах					**	**	**	**	**	**	**				
1.3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, ВПО та інших вразливих груп					**		**		**						
II. Підвищення конкурентоспроможності регіонів	**	**	**	**								**	**	*	*
2.1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	*		*									**	**	*	*
2.2. Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка	**	**	**	**								**	**	*	*
III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	*	*	*		**						**	*	*		
3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування практик ЄС	*	*	*		*						**				
3.2. Розвиток різних форм співробітництва та управління публічними інвестиціями					*	*		*			**	*	**	*	*

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року Оновленій Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки засвідчує їх повне або часткове (близько 50% оперативних цілей) співпадіння зі змістом усіх 3 стратегічних цілей ДСРР.

Стратегічна ціль 1 **«Громада з конкурентоспроможною економікою та реалізованим інвестиційним потенціалом»** Стратегії Великоберезовицької селищної територіальної громади на період до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) прямо співвідноситься зі стратегічною ціллю 2 Державної стратегії та частково – 1 та 3.

Стратегічна ціль 2 **«Громада з доступними та якісними публічними послугами»** повністю узгоджується з ціллю 1 Державної стратегії та частково – з цілями 2 та 3.

Стратегічна ціль 3 **«Безпечна та комфортна для проживання громада»** частково узгоджується з цілями 1, 2 та 3 Державної стратегії.

Стратегічні напрямки розвитку Великоберезовицької СТГ також сформовані відповідно до стратегічних цілей Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки, в якій стратегічним баченням розвитку регіону визначено, що Тернопільщина - край з багатою природною, історико-культурною та духовною спадщиною, високим науково-інтелектуальним потенціалом, конкурентоспроможною інноваційною економікою та високоефективним агропромисловим комплексом. Екологічно відповідальний регіон, де в громадах створені безпечні та комфортні умови для кожного мешканця.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) Оновленій Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021- 2027 роки проведено у таблиці 1.2.

Стратегія розвитку Великоберезовицької СТГ безпосередньо відповідає усім трьом стратегічним цілям Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021- 2027 роки. Вона містить відповідні зазначеному документу стратегічні та оперативні цілі, а також завдання, що передбачають спільні дії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Стратегічна ціль 1 **«Громада з конкурентоспроможною економікою та реалізованим інвестиційним потенціалом»** Стратегії Великоберезовицької селищної територіальної громади на період до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) прямо співвідноситься зі стратегічною ціллю 2 Стратегії Тернопільщини та частково – 1 та 3.

Стратегічна ціль 2 **«Громада з доступними та якісними публічними послугами»** повністю узгоджується з ціллю 1 стратегії Тернопільщини та частково – з цілями 2 та 3.

Стратегічна ціль 3 **«Безпечна та комфортна для проживання громада»** повністю узгоджується з ціллю 3 стратегії Тернопільщини та частково – з цілями 1 та 2.

!

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року)														
	I. Громада з конкурентоспроможною економікою та реалізованим інвестиційним потенціалом	1.1. Громада інвестиційно приваблива	1.2. Бізнес громади орієнтований на інноваційність та сталий розвиток	1.3. Туристично-рекреаційна інфраструктура та послуги приваблюють відвідувачів та мешканців громади	II. Громада з доступними та якісними публічними послугами	2.1. Доступні, якісні та сучасні освітні послуги	2.2. Розвинута сфера охорони здоров'я забезпечує своєчасне та якісне отримання медичних послуг незалежно від місця проживання	2.3. Розвинута сфера культури забезпечує соціальну згуртованість та розвиток особистості	2.4. Розвинена сфера фізичної культури та спорту задовольняє потребу в активному дозвіллі	2.5. Належні послуги соціального захисту та інклюзивне середовище громади підвищують якість життя	2.6. Соціально відповідальна влада надає якісні адміністративні послуги та забезпечує інституційну спроможність громади	III. Безпечна та комфортна для проживання громада	3.1. Транспортна, житлово-комунальна інфраструктура безпечна та відповідає потребам мешканців, бізнесу	3.2. Чисте довкілля та енергоефективність підвищують привабливість громади	3.3. Громада безпечна та безбар'єрна
2.6. Розвиток дорожньо транспортної, логістичної та цифрової інфраструктури												**	**		
Стратегічна ціль 3. Захист довкілля та стала енергетика												**	**	**	**
3.1. Створення комфортного та дружнього до довкілля простору регіону												**	**	**	*
3.2. Організація оптимальної регіональної системи збалансованого природокористування та охорони довкілля												**	*	**	*
3.3. Енергонезалежність та енергоефективність регіону												**		**	

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Стратегічними цілями державної екологічної політики України відповідно до **Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»** визначено:

Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва.

Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України.

Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України.

Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення.

Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Аналіз відповідності стратегічних цілей Стратегії громади стратегічним цілям державної екологічної політики, визначеним Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (далі – стратегічні цілі державної екологічної політики), наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) стратегічним цілям державної екологічної політики України на період до 2030 року»

Стратегічні цілі державної екологічної політики	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Великоберезовицької громади		
	1. Громада з конкурентоспроможною економікою та реалізованим інвестиційним потенціалом	2. Громада з доступними та якісними публічними послугами	3. Безпечна та комфортна для проживання громада
1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	+	+	+
2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	+	+	++
3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку	+	++	++
4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	+	+	++
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	0	0	0

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

- ++ – цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями державної екологічної політики;*
- + – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та заведань;*
- 0 – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики нейтральні по відношенню одні до одних;*
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та стратегічних цілей державної екологічної політики;*

— – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії територіальної громади.

Стратегічна ціль 1 Одним з ключових аспектів розвитку територіальної громади загалом та місцевої економіки зокрема є належним чином сплановане просторове використання території та ресурсів громади. Громада намагатиметься підвищити ефективність управління землею та комунальною власністю, враховуючи усі фінансові та екологічні наслідки. Потенційними кроками у цьому напрямку є проведення інвентаризації та аудиту землі та її нормативно-правової оцінки, створення, постійне оновлення та розміщення на сайті реєстру вільного комунального майна та землі для оренди чи продажу; реєстрація земель в державному земельному кадастрі і виведення їх з нелегального використання; оновлення та виготовлення містобудівної документації, в тому числі розробка комплексного плану просторового розвитку території громади та інше. Громада планує формувати та просувати інвестиційну привабливість громади, розвивати бізнес-інфраструктуру. В перспективі громада орієнтована на інноваційний та сталий розвиток території та залучення інвестицій у розвиток нешкідливих виробництв та екологічно чистого сільського господарства. Діючий та зареєстрований на території громади аграрний бізнес ПАП «Агропродсервіс» є соціально відповідальним. Громада надаватиме пріоритети інноваційно орієнтованому бізнесу, що формує додану вартість. Окремий акцент громада робить на розвиток молодіжного підприємництва, адже це є важелем того, що молодь залишиться у громаді. Великоберезовицька селищна територіальна громада має великий потенціал розвитку туризму. Привабливим для туриста є величний віадук, що знаходиться на річці Серет, цілющі джерела, що потребують догляду та облаштування.

Стратегічна ціль 2 «Громада з доступними та якісними публічними послугами» спрямована на покращення життя та здоров'я населення шляхом надання якісних послуг через розвиток соціальної сфери та ефективне використання наявного людського потенціалу. Для покращення якості та доступності послуг є потреба проведення капітальних ремонтів приміщень та зміцнення матеріально-технічної бази закладів - придбання медичного обладнання та інше. Особливу увагу слід приділяти заходам підвищення рівня енергоефективності та енергонезалежності закладів. В завданнях стратегії громади та проектах плану заходів турбота про різні версти населення. Серед проектів ті, що спрямовані на підтримку ветеранів, ВПО, соціально незахищених, маломобільних груп населення через створення ветеранського простору, соціальної підтримки вразливих груп населення облаштування безбар'єрних маршрутів. Також у пріоритеті є підтримка мешканців через покращення надання медичних послуг та створення умов для фізичного розвитку мешканців. В більшості проекти Плану заходів Стратегії розвитку Великоберезовицької ТГ узгоджуються і не суперечать цілям державної екологічної політики. При цьому, слід приділити більшу увагу в частині впровадження екологічної культури дітей та дорослих, формування в суспільстві екологічних цінностей і підвищення його екологічної свідомості; підвищення рівня поінформованості суспільства щодо значення, переваг та інструментів сталого споживання і виробництва, стану і цінностей біорізноманіття та заходів, які необхідно здійснити для його збереження, відновлення і сталого використання.

Стратегічна ціль 3 «Безпечна та комфортна для проживання громада» передбачає розвиток та модернізацію інженерної інфраструктури, впровадження енергозберігаючих технологій у громаді, розширення послуг водопостачання, формування якісної дорожньої інфраструктури, облаштування тротуарів, зупинок громадського транспорту для забезпечення безбар'єрності, облаштування рекреаційних зон та місць відпочинку, проведення заходів налагодження системи управління побутовими відходами, облаштування укриттів, управління водними об'єктами. Ця ціль стратегії добре узгоджується з усіма стратегічними цілями державної екологічної політики.

У Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 №1363-р, визначено 12 стратегічних

цілей для підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні:

- зменшення рівня промислового забруднення;
- створення ефективної системи хімічної безпеки;
- забезпечення раціонального використання природних ресурсів;
- досягнення «доброго» екологічного стану вод;
- забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату;
- створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії управління відходами;
- підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні;
- посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату;
- стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону;
- включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами;
- підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату.

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з її реалізації стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 року № 1363-р (далі – стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки), представлено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з її реалізації стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року

Стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки	Стратегічні цілі Стратегії Великоберезовицької СТГ		
	1. Громада з конкурентоспроможною економікою та реалізованим інвестиційним потенціалом	2. Громада з доступними та якісними публічними послугами	3. Безпечна та комфортна для проживання громада
1. Зменшення рівня промислового забруднення	+	0	++
2. Створення ефективної системи хімічної безпеки	0	0	0
3. Забезпечення раціонального використання природних ресурсів	++	++	++
4. Досягнення «доброго» екологічного стану вод	++	0	++
5. Забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату	0	0	+
6. Створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії управління відходами	0	0	++
7. Підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та		+	

державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища	0		+
8. Збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні	+	0	++
9. Посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату	+	+	+
10. Стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону	0	0	0
11. Включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами	0	0	0
12. Підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату	+	+	+

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

- ++ – цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями Стратегії екологічної безпеки;
- + – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;
- 0 – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки нейтральні по відношенню одні до одних;
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки;
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії територіальної громади.

Стратегічна ціль 1 «Громада з конкурентоспроможною економікою та реалізованим інвестиційним потенціалом» повністю узгоджується з 3 та 4 стратегічними цілями Стратегії екологічної безпеки та опосередковано узгоджується з 1, 8, 9, 12 цілями. Заходи Стратегії громади спрямовані на формування розвитку органічного землеробства, переробку сільськогосподарської продукції. Громада планує розвивати сільське господарство, що буде екологічно орієнтоване, впроваджувати сучасні технології. Серед завдань Стратегії - проведення інвентаризації землі та її нормативно-правової оцінки, реєстрація земель в державному земельному кадастрі і виведення їх з нелегального використання; оновлення та виготовлення містобудівної документації, в тому числі розробка комплексного плану просторового розвитку території громади та інші. Разом з тим, слід приділити увагу заходам Стратегії розвитку Великоберезовицької СТГ в частині формування екологічної свідомості при реалізації підприємницьких ініціатив.

Стратегічна ціль 2 «Громада з доступними та якісними публічними послугами» повністю узгоджується з 3 стратегічною ціллю Стратегії екологічної безпеки та опосередковано узгоджується з 7, 9, 12 цілями. Серед заходів Стратегії та проектів Плану заходів, ті що спрямовані на покращення фізичного та ментального здоров'я різних верст населення громади, реабілітації ветеранів, розвиток інклюзивної освіти. Також завданням цієї цілі є забезпечення якості та доступності освітніх послуг, безпеки освітнього процесу, облаштування укриттів.

– **Стратегічна ціль 3 «Екологічно чиста та комфортна для проживання громада»** повністю узгоджується з 1, 3, 4, 6, 8 стратегічними цілями Стратегії екологічної безпеки та опосередковано узгоджується з 5, 7, 9, 12, цілями. Ця ціль спрямована на розвиток житлово-комунальної, транспортної інфраструктури. Модернізація інфраструктури через розширення та реконструкцію мереж водопостачання та водовідведення, будівництво очисних споруд, створення рекреаційних зон матиме позитивний вплив на екологічну ситуацію у громаді. З огляду на норми природоохоронного законодавства, передбачено покращити дорожньо-транспортну інфраструктуру. Зокрема, ремонт доріг, облаштування придорожньої інфраструктури - реновація автобусних зупинок в громаді, встановити сміттєзбірники, інше. Серед завдань стратегії - відновлення, підтримання сприятливого санітарно-екологічного стану річок, каналів, джерел інших водойм на території громади; проведення інформаційно-консультаційної роботи з населенням та суб'єктами господарювання у громаді з екологічних питань; розбудова системи збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів та інші. Такі заходи сприятимуть захисту довкілля та дотримання «доброго» стану водних, лісових, земельних ресурсів у Великоберезовицькій громаді, сприятимуть адаптації еколого-економічних систем до змін клімату.

Отже, цілі Стратегії розвитку Великоберезовицької громади узгоджуються із схваленою Урядом України Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року (особливо тісно за стратегічною ціллю 3 Стратегії). Також окремі заходи проекту Плану заходів узгоджуються з окремими цілями, завданнями та напрямками низки галузевих документів державного планування .

Інші головні стратегічні документи державного рівня, що мають відношення до проекту Стратегії перераховані нижче:

Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року (затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117) - метою цієї Стратегії є створення умов для підвищення стандартів життя населення шляхом впровадження системного підходу до управління відходами на державному та регіональному рівні, зменшення обсягів утворення відходів та збільшення обсягу їх переробки та повторного використання.

Цілями Стратегії є: визначення та розв'язання ключових проблем розвитку управління відходами в Україні на інноваційних засадах; визначення пріоритетних напрямів діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, організацій, установ, підприємств, громадських організацій та суспільства в цілому щодо переходу системи управління відходами на інноваційну модель; визначення шляхів та методів удосконалення існуючої інфраструктури з управління відходами, які не суперечать інноваційній моделі; забезпечення сталого розвитку України шляхом виконання завдань, спрямованих на екологічну та ресурсну безпеку;

Указ Президента України «Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» -враховує цілі сталого розвитку за рахунок захисту, відновлення та раціонального використання екосистем суші, раціонального лісокористування, припинення процесу деградації земель та зупинки процесу втрати біорізноманіття, вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками, забезпечення відкритості, безпеки, екологічної стійкості територіальної громади.

Національний плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р;

Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;

План заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;

Державна стратегія управління лісами України до 2035 року та операційний план її реалізації у 2022 – 2024 роках, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р;

Водна стратегія України на період до 2050 року та плану її реалізації у 2022 – 2024 роках, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134.

Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 168-р.

Операційний план заходів з реалізації у 2024-2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р;

Національний план дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р;

Рішення Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (далі - НРДЗ)

Національний план управління відходами до 2033 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р;

Національна економічна стратегія, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;

Обласна програма охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області на 2021-2027 роки, спрямованої на покращення екологічної ситуації в області та забезпечення безпечного для людей довкілля, що включає запобігання забрудненню повітря та вод, створення комплексної системи управління відходами та збереження біорізноманіття.

Програма охорони, захисту, використання та відновлення лісів Тернопільщини на 2022-2026 роки;

Регіональний план управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року

Програма управління побутовими відходами в Тернопільській області на 2025-2027 роки;

Програма охорони та підвищення родючості ґрунтів Тернопільської області на 2024-2026 роки;

План заходів із впорядкування та припинення експлуатації місць розміщення відходів у Тернопільській області, затверджений розпорядженням начальника Тернопільської обласної державної адміністрації від 28.10.2024 № 588/01.02-01;

План заходів з реалізації в області у 2023-2050 роках Водної стратегії України на період до 2050 року, затверджений розпорядженням начальника Тернопільської обласної військової адміністрації від 27.01.2023 № 27/01.02-01.

Відтак проєкт Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади та Плану заходів з її реалізації, які спрямовані на досягнення визначених в Стратегії цілей узгоджується з основними засадами збереження довкілля та адаптації до змін клімату, визначеними в документах державного планування, які охоплюють різні складові довкілля, а також здоров'я населення.

.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

Великобerezовицька громада розташована в центрі Тернопільської області на південь від обласного центру міста Тернопіль та у центрі Тернопільського району. Громада межує на півночі — із Тернопільською міською громадою; на північному заході — із Підгороднянською громадою; на заході — із Купчинецькою громадою; на сході — із Великогаївською громадою; на південному сході — із Теребовлянською громадою; на півдні — із Микулинецькою громадою; на південному заході — із Золотниківською громадою. Відстань від громади до столиці України, м. Київ, становить орієнтовно 430 км, до найближчих обласних центрів західного регіону в межах 150 км, що створює зручні умови для логістики, міжрегіонального співробітництва та доступу до ринків (рис.2.1).

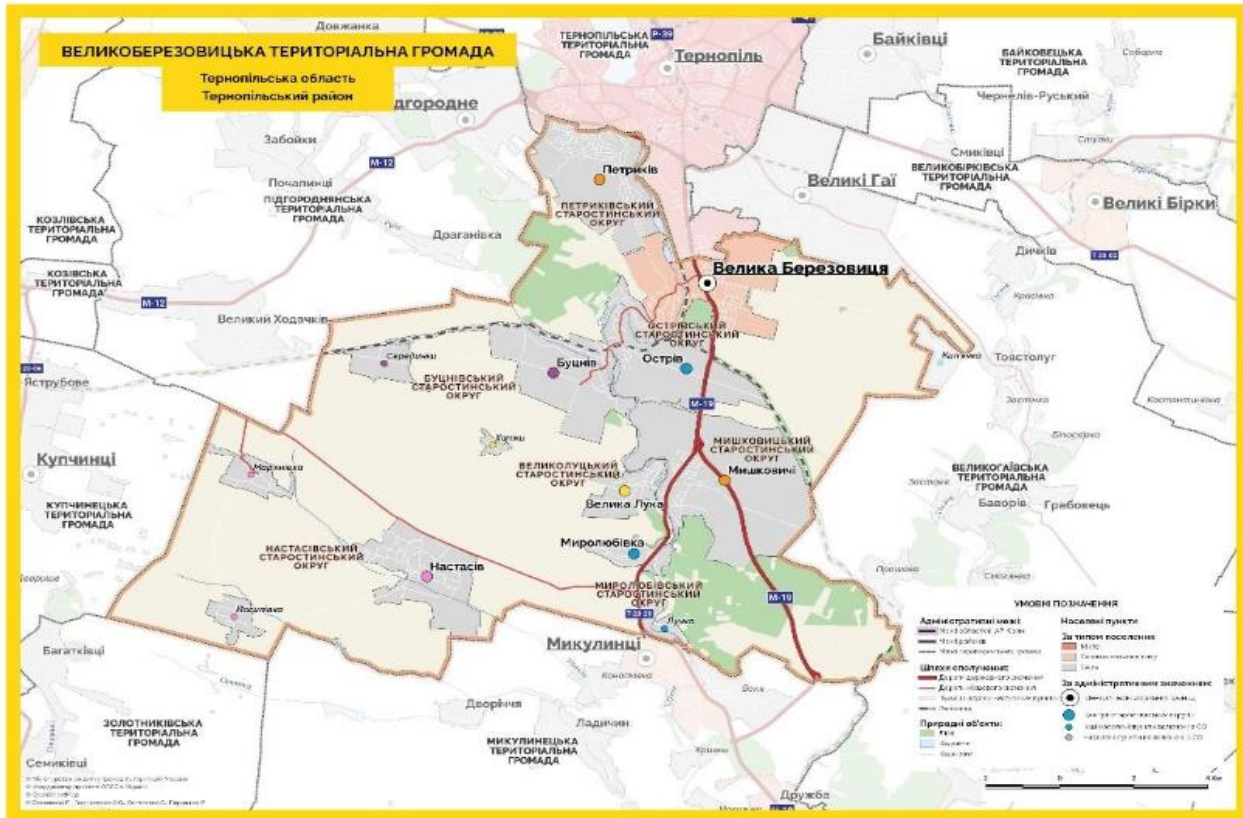

Рис.2.1. Картосхема Великобerezовицької СТГ

Через територію громади проходять важливі транспортні артерії — залізнична лінія Тернопіль — Чортків і Автошлях Є 85.

В складі громади 13 населених пунктів (з них – 1 селище та 12 сільських населених пунктів).

Район	<i>Тернопільський</i>
Адміністративний центр	<i>Велика Березовиця</i>
Населені пункти - 12	<i>с. Буцнів, с. Велика Лука, с. Йосипівка, с. Лучка, с. Марянівка, с. Миролюбівка, с. Мишковичі, с. Настасів, с. Острів, с. Петриків, с. Серединки, с. Хатки</i>
Старостинські округи - 7	<i>Буцівський, Острівський, Миролюбівський, Великолуцький, Настасівський, Мишковицький, Петриківський</i>

Площа Великоберезовицької СТГ становить 196,9 км² та займає 3,2 % площі Тернопільського району та 0,9 % площі Тернопільської області. Щільність населення у громаді становить 124,3 осіб/км² і є вищою ніж середня по області (73,9 осіб/км²) та середня у Тернопільському районі (90,7 осіб/км²).

Населення громади

Населення Великоберезовицької СТГ у станом на 30.09.2025 року становило 22615 осіб (zareєстрованих), з яких 8516 осіб (37,6%) проживало у Великій Березовиці. У семи з 13 – населених пунктів чисельність населення вища 1000 осіб та лише два села з чисельністю менше 200 осіб. (табл. 2.2..). Такий спосіб розселення є сприятливим для розвитку громади. У порівнянні з 2022 роком кількість населення скоротилась на 471 особу, або 2% від загальної кількості. Під час війни позитивний приріст населення спостерігається лише у с. Петриків - +363 осіб, що є приміським населеним пунктом Тернополя. Водночас в громаді проживає населення, що не внесено до реєстру територіальної громади, зокрема ВПО. За підрахунками ОМС загальна кількість реально проживаючого населення громади у 2025 році – 24484 осіб.

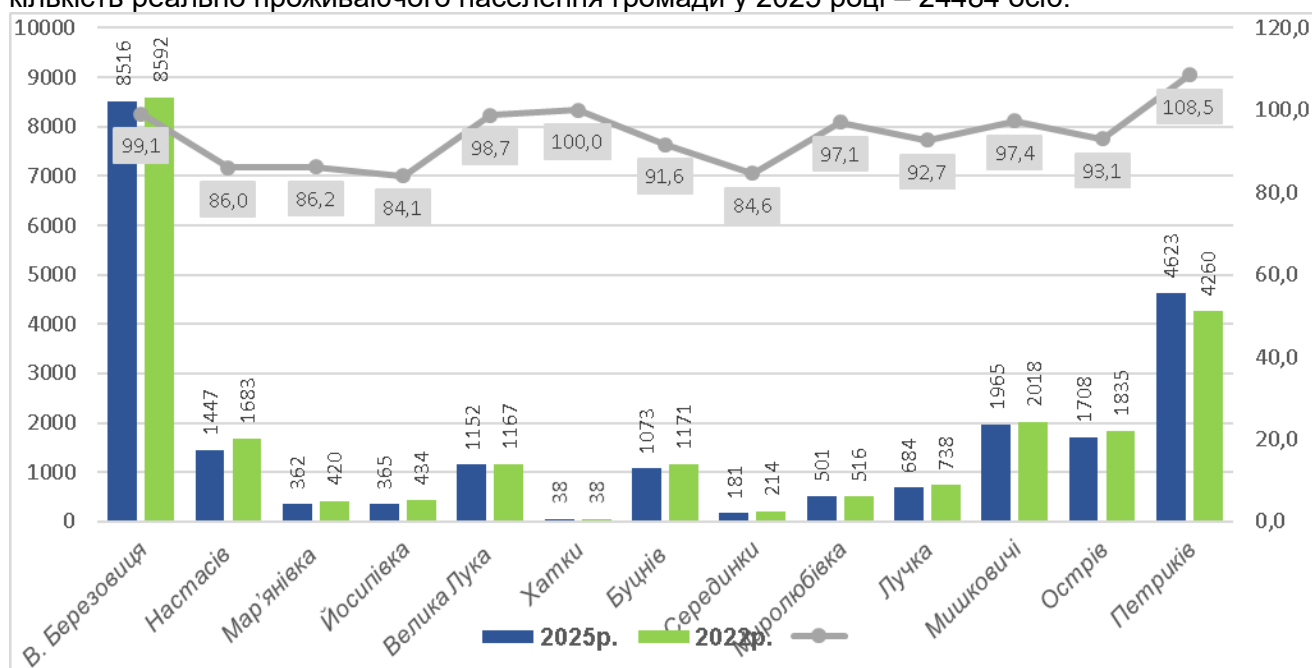
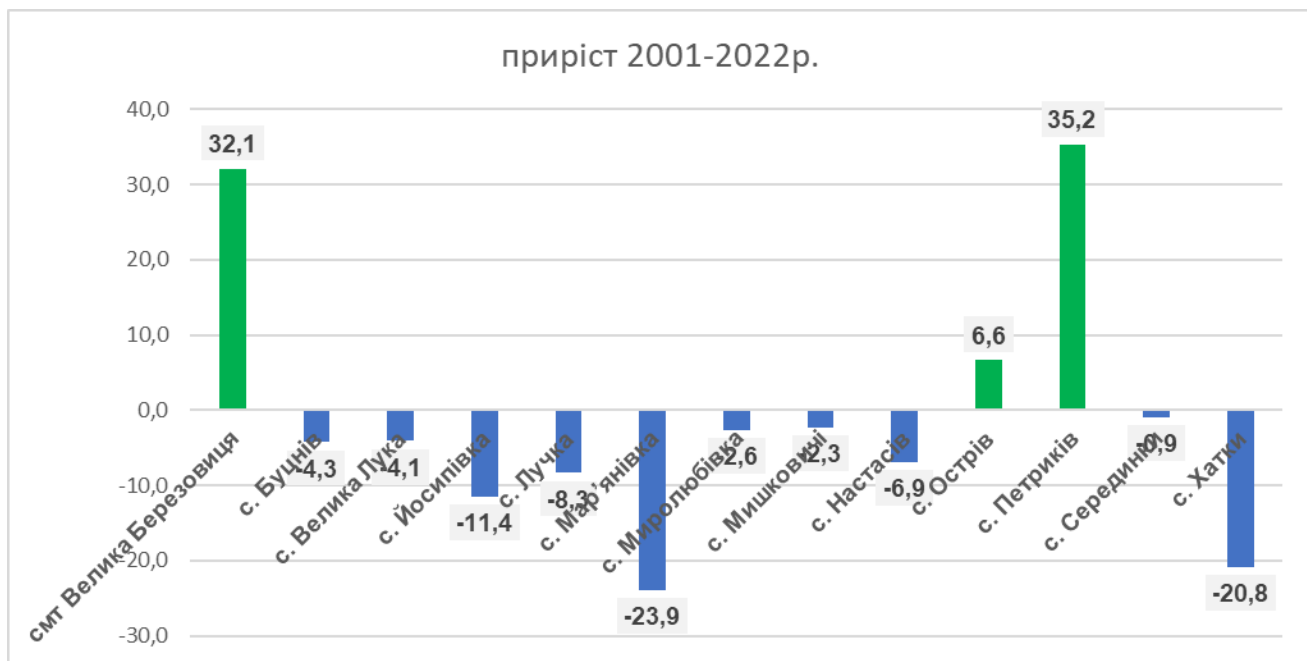

Рис.2.2.. Населення громади в розрізів населених пунктів, 2022 р., 2025 р., осіб

В громаді переважає сільське населення – 62,3 %. В структурі за гендерною ознакою переважають жінки – 53,1%.¹ Вікова структура населення громади відповідає віковій структурі області, лише дещо вищою є частка людей пенсійного віку: працездатного віку (з 18 до 60 років) становить - 57,8 % (середньообласна 58,4%), діти віком 0-17 років - 17,2 % (середньообласна 18,6 %) та населення віком старше 60 років – 25,0% (середньообласна 22,9 %).

Дослідження динаміки чисельності населення громади у довгостроковій перспективі дозволило виділити тенденцію доволі стійкого зростання чисельності населення на фоні його скорочення в країні та Тернопільській області. За період з 2001 по 2022 роки чисельність населення громади зросла на 13,6 %. Відбувалось це за рахунок трьох населених пунктів громади: селища Велика Березовиця, (32,1 %), с. Петриків (35,2 %), с. Острів (6,6 %.) (рис.2.3).

¹За даними ОМС.

Рис.2.3. Приріст населення Великоберезовицької громади 2022-2001 роки.,%

Зростання чисельності населення відбувалось за рахунок міграційного приросту, тоді ж як природний приріст був негативним. Позитивний міграційний приріст спостерігався у всіх старостинських округах.

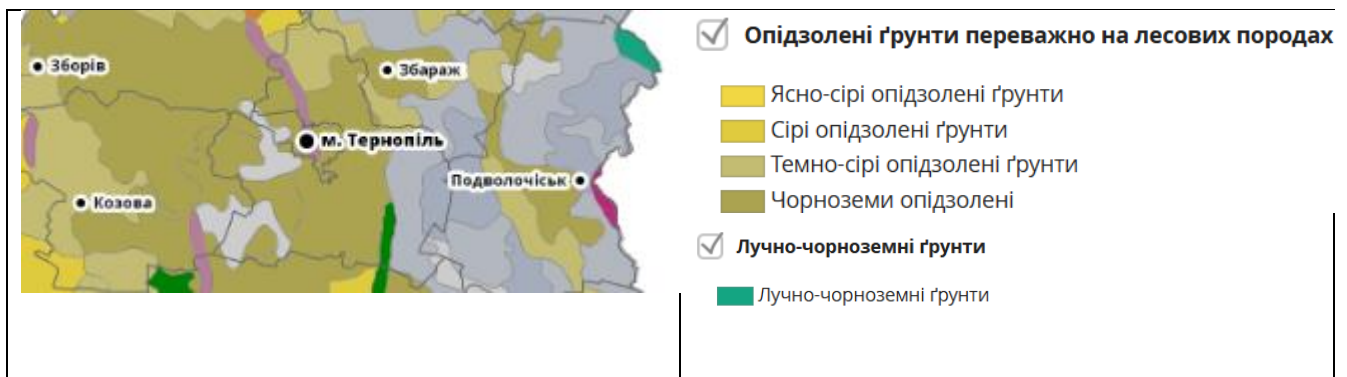
Ландшафні особливості

Великоберезовицька громада має вигідне географічне розташування - знаходиться в центральній частині Тернопільської області. Рельєф її рівнинний в межах Тернопільського плато. Поверхня території має нахил з півночі на південь. Це підтверджують переважні напрями русел рік. Абсолютні позначки Тернопільського плато на півночі досягають 380-400 м, коливання відносних висот не перевищують 15-20 м. Навіть долина річки Серет врізана у плато лише на 40-60 м.

Характеристика ґрунтів

На землях Великоберезовицької громади переважають опідзолені чорноземи з товщиною гумусного шару 80-90 сантиметрів. Вміст гумусу становить 3,6-3,8 %, а рівень рН коливається у межах 5,7-5,9. Ґрунти - середньосуглинисті, зернистої структури. У долині річки Нішла поширені лучні ґрунти. Вони карбонатні. Вміст гумусу в них становить близько 4 %, а рівень рН – 6,7-6,9. У заплаві річки Серет переважають лучно-болотні ґрунти. Вони сформувалися на сучасних алювіальних відкладах, переважно суглинках, в умовах надмірного зволоження, мають виразні ознаки оглеєння вже в гумусовому горизонті (рис.2.4.).

Середньозважений бал паспортизованих земель, який враховує наявність у ґрунті поживних речовин, важких металів, пестицидів та радіонуклідів, поширеність ґрунтів, їх змитість, кислотність та інші фізико-хімічні властивості, які впливають на родючість ґрунту становить у Тернопільській області 58, а у Великоберезовицькій громаді (62).

Рис.2.4. Ґрунти Великоберезовицької територіальної громади

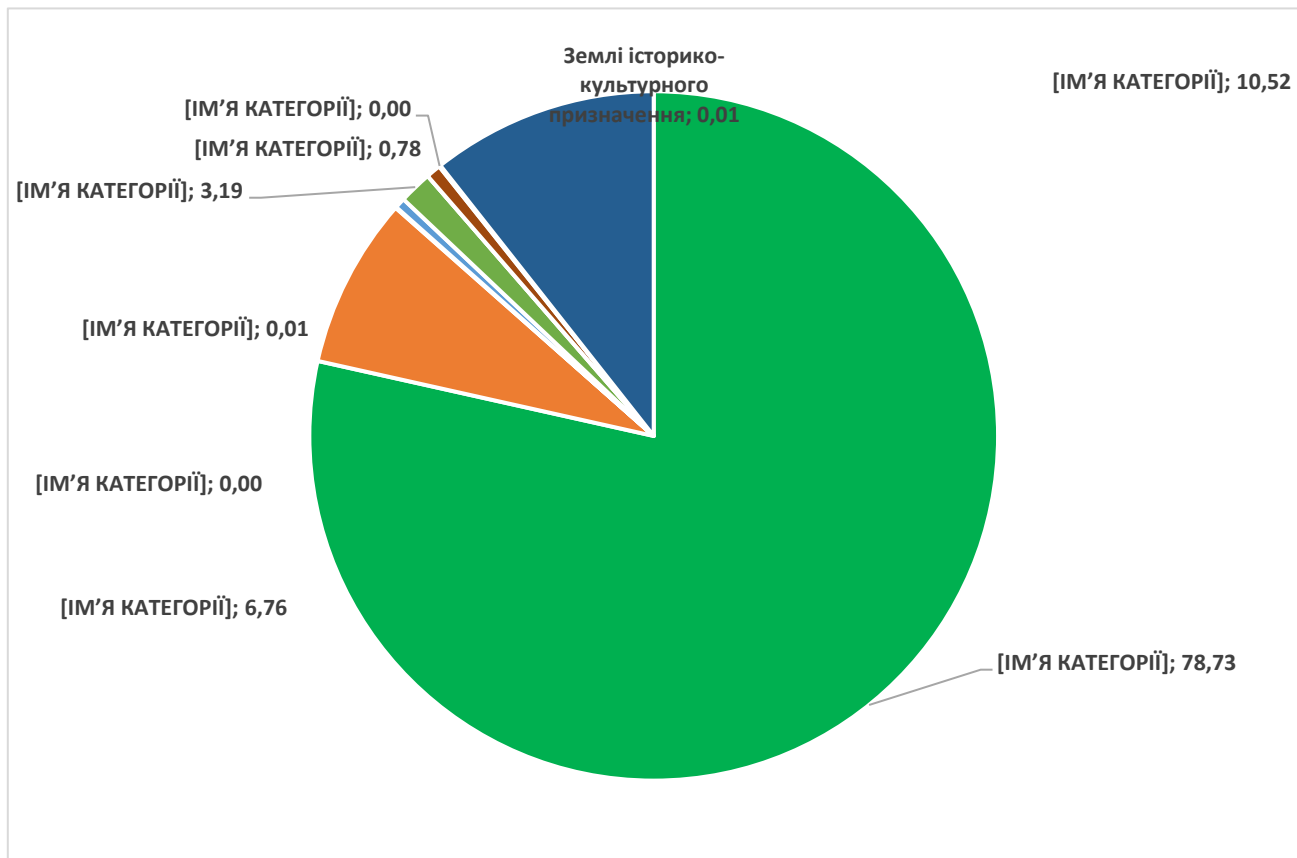
Загальна площа земельного фонду Великоберезовицької селищної територіальної громади становить 19099,27 га., з якої близько вісімдесяти відсотків припадає на землі сільськогосподарського призначення. 87,05 % земель сільськогосподарського призначення знаходяться під ріллею. Наявність земельних ресурсів в комплексі з раціональним їх використанням дає громаді сільськогосподарський потенціал розвитку. Основну частину с/г земель громади обробляє ПАП «Агропродсервіс». Основним видом діяльності є вирощування зернових культур і насіння олійних культур.

6,76 % припадає на землі житлової та громадської забудови та 3,19 % на землі промисловості, транспорту, енергетики, оборони. Водойми займають 148,9 га або 0,78 %, землі лісгосподарського фонду – 2009,5 га або 10,52 %. (табл.2.1, рис.2.5)

Основними антропогенними факторами, що впливають на стан земель та довкілля, є сільське господарство, промисловість, транспорт та ін.

- Таблиця 2.1. Характеристика земельного фонду громади

Категорія земель	Площа, га	Частка у загальній площі, %
Землі сільськогосподарського призначення	15037,43	78,73
<i>рілля</i>	13091,5200	68,54
<i>пасовища</i>	772,9385	4,05
<i>сіножаті</i>	671,4457	3,52
<i>багаторічні насадження</i>	545,6225	2,86
Землі лісгосподарського призначення	2009,5479	10,52
Землі водного фонду	148,9663	0,78
Землі житлової та громадської забудови	1291,8859	6,76
Землі промисловості, транспорту, енергетики, зв'язку та оборони та іншого призначення	609,2023	3,19
Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	0,83	0,00
Землі історико-культурного призначення	1,41	0,01
Землі оздоровчого призначення		0,00
Всього:	19099,27	100,00

Рис.2.5. Структура земельного фонду Великоберезовицької громади

Важливими у діяльності селищної ради є земельні питання, що зумовлює:

- необхідність у розробці комплексного плану просторового розвитку Великоберезовицької територіальної громади та відповідної документації територій з подальшим їх затвердженням відповідно до чинного законодавства, що вирішить питання раціонального використання земельних ресурсів та встановлення відповідного режиму забудови територій;
- необхідність проведення інвентаризації та аудиту земель, яка дозволить створити інформаційну базу задля раціонального використання земель та наповнення бюджету Великоберезовицької селищної ради (територіальної громади);
- необхідність виготовлення документів із землеустрою під об'єктами комунальної власності, багатоквартирними будинками та польовими дорогами задля набуття відповідних прав на земельні ділянки, їх державної реєстрації та державної реєстрації речових прав на них, що значно зменшить втрати бюджету Великоберезовицької селищної ради (територіальної громади);
- необхідність оформлення правовстановлюючих документів на земельні ділянки комунальної власності та підготовка лотів для проведення земельних торгів для подальшої можливої передачі прав оренди або продажу громадянам, юридичним особам на земельних торгах окремими лотами через електронну торгову систему ProZorro. Продажі задля наповнення бюджету Великоберезовицької селищної ради (територіальної громади).

Корисні копалини

Мінерально-сировинна база Тернопільської області лише на 16,66 % складається з родовищ корисних копалин паливно-енергетичного комплексу (торф), основна частина 72,95 % - родовища неметалічних корисних копалин, 10,35 - родовища прісних та мінеральних вод.

У центральній частині Тернопільської області, де знаходиться Великоберезовицька громада, розташовані поклади будівельних матеріалів, зокрема піску (будівельний та кварцовий), глини та суглинки, що є сировиною для цегли, черепиці, кераміки, будівельних сумішів.

Експлуатаційні запаси підземних мінеральних вод Тернопільської області використовуються лише на 1,97 %, то можна вважати, що всі неосвоєні експлуатаційні, а також оцінені запаси, що не пройшли державну експертизу, є перспективними на подальше використання. Державним балансом враховано 27 родовищ підземних технічних і питних вод з запасами 296,820 тис.м3/добу, видобуток яких у 2023 році склав 38,3%. У Великоберезовицькій громаді знаходиться одне родовище підземних вод з балансовим запасом 20 тис. м³ за добу.

Водні ресурси

Поверхневі водні об'єкти

Рівнинний рельєф Тернопільської області і достатнє зволоження впливають на формування густої річкової мережі. До великих річок належить річка Дністер; до середніх - Збруч, Серет, Іква і Горинь; всі інші до малих. Всі річки загальнодержавного значення. Більшість річок області (80%) протікає в меридіональному напрямі по нахилу території області. Це ріки, які належать до басейну Дністра. Серед них найбільша річка Великоберезовицької громади - річка Серет.

Серет – є однією з найдовших приток Дністра, довжина - 242 км, а площа басейну 3,9 тис. км. Ріка має змішаний тип живлення. Навесні вона поповнюється талими сніговими водами, влітку дощовими, весь рік - підземними водами. Найвищий рівень води спостерігається у березні і квітні, коли тане сніг, а також в першій половині літа, коли часто випадають дощі. Під час повені рівень води може піднятися на 10-50 см за добу. Екологічні проблеми річки зумовлені її забрудненням КП «Чортківське ВУВКГ» та КП «Теребовля».

В районі сіл Мар'янівка, Настасів протікає річка **Нішла**. Її довжина 20 км. Річка типово рівнинна. Долина вузька, у пониззі глибока. Заплава в середній та нижній течії місцями відсутня або одностороння. Річище слабозвивисте.

Через село Буцнів протікає річка **Брідок** (інші назви — Руда), яка впадає в Серет у південно-східній частині Буцнева.

Використання води

Загальний обсяг використання води у Великоберезовицькій СТГ у 2024 році становив 0,579 млн куб. м. Левова частка води надходить за рахунок підземних вод – 0,532 млн куб. м. або 91,9 % та 0,047 млн куб. м або 8,1 % - з поверхневих джерел. Найбільшим споживачем води є галузь сільського господарства, рослинництва – 0,266 млн куб. м., або 45,9%. На потреби переробної промисловості було використано 0,163 млн куб. м води, більше двох третин з них за рахунок підземних джерел. У переробній промисловості вода використовується на виробництво напоїв, зокрема алкогольних та виробництво м'яса. Житлово комунальне господарство використовує 0,137 млн куб. м води з підземних джерел в основному на водопостачання. У 2024 році оборотне, повторне та послідовне водопостачання відсутнє. Громада не перевищує встановлені для неї ліміти використання води (у 2024 році при ліміті 1,821 млн куб. м. використано 0,579 млн куб. м) (табл.2.2). Експлуатаційні запаси підземних вод громади 20,00 тис.куб.м3 на добу, видобуток відсутній.

Таблиця. 2.2. Загальні показники використання води у Великоберезовицькій територіальній громаді у 2024 р., млн, куб, м.²

Назва виду діяльності	Використано прісної води	
	По категоріях	По джерелах водопостачання

² Державне агентство водних ресурсів України <https://davr.gov.ua/>

	Всього	Питної			Технічної	Поверхневої	Підземної	
		Всього	На виробничі потреби				Всього	Шахтно кар'єрної
			Всього	В т,ч, із ком, водопр				
[A] СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА РИБНЕ ГОСПОДАРСТВО	0,266	0,266	0,245	-	-	-	0,266	-
[C] ПЕРЕРОБНА ПРОМИСЛОВІСТЬ	0,163	0,116	0,114	-	0,047	0,047	0,116	-
[10,1] Виробництво м'яса та м'ясних продуктів	0,015	0,015	0,014	-	-	-	0,015	-
[11,0] Виробництво напоїв	0,148	0,101	0,1	-	0,047	0,047	0,101	-
[11,01] Дистиляція ректифікація та змішування алкогольних напоїв	0,148	0,101	0,1	-	0,047	0,047	0,101	-
[E] ВОДОПОСТАЧАННЯ; КАНАЛІЗАЦІЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ	0,137	0,137	-	-	-	-	0,137	-
[36] Забір очищення та постачання води	0,137	0,137	-	-	-	-	0,137	-
[N] ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ДОПОМІЖНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	0,008	0,008	-	-	-	-	0,008	-
[81] Обслуговування будинків і територій	0,008	0,008	-	-	-	-	0,008	-
[Q] ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ	0,005	0,005	-	-	-	-	0,005	-
[86] Охорона здоров'я	-	-	-	-	-	-	-	-
[87,90] Надання інших послуг догляду із забезпеченням проживання	0,005	0,005	-	-	-	-	0,005	-
всього	0,579	0,532	0,359	0	0,047	0,047	0,532	

Кліматичні умови

Клімат Великоберезовицької громади помірно-континентальний із теплим літом, м'якою зимою і достатньою кількістю опадів, формується під впливом радіаційних умов, циркуляції повітряних мас, підстилаючої поверхні. Упродовж року на клімат громади впливають повітряні маси з Атлантики, що зумовлюють циклональну погоду, континентальність повітря: взимку проникають відроги сибірського антициклону, що спричиняють холодну погоду, влітку впливає азовський максимум, навесні і на початку осені – холодні арктичні повітряні маси.

Найбільше опадів влітку (майже 75%), найменше – взимку. Сніговий покрив наявний на території міста від другої половини грудня до початку березня, його товщина – 8-10 см. Річний коефіцієнт зволоження – 0,92. Термічний режим характеризується рисами континентальності, амплітуда річних коливань повітря – 23-24°C. Середня температура найтеплішого місяця (липень) +18...+19°C, а найхолоднішого (січень) – -4,5...-5°C.

Лісовий покрив

Тернопільська область відноситься до мало лісистих областей України. Площа земель лісогосподарського призначення області становить 201,4 тис. га, з них 183,2 тис. га земель, вкритих лісовою рослинністю. Лісистість області становить 13,3%. На одного жителя області припадає 0,19 га вкритих лісом земель. Ліси на території області розташовані нерівномірно та зосереджені, в основному, у північній (з переважанням соснових деревостанів) і північно-західній частині (бук, граб), де лісистість досягає 20-25%, а також у південній частині (дуб, граб), де лісистість досягає 14-18%.

Землі лісогосподарського призначення, - в т.ч. ліси, займають десяту частину території Великоберезовицької громади (табл.2.3.).

- **Таблиця 2.3. Ліси та землі лісогосподарського призначення Великоберезовицької громади**

Населений пункт	Землекористувачі	Площа лісів та земель лісогосподарського призначення
Велика Березовиця	Тернопільське лісове господарство	77,0
Велика Лука, Хатки	Рішенням № 77 від 15червня 2001 року землі вкриті лісом передані Тернопільському Держлісгоспу., про те документи для оформлення прийому – передачі лісових площ невикотвлені по даний час.	41,0
Буцнів, Серединки	Тернопільське лісове господарство	123,0
Мишковичі	Тернопільське лісове господарство	275,0
Миролюбівка, Лучка	Тернопільське лісове господарство	1004,5025
Острів	Тернопільське лісове господарство	269

Біорізноманіття та природно-заповідний фонд

Рослинний світ

Флора Тернопільщини багата і різноманітна. Вона налічує близько 1100 видів вищих спорових і насінневих рослин, які належать до 100 родин і 500 родів. Географічне положення Тернопільської області визначило і різноманітність її рослинного покриву. Західна та північна частини області (Тернопільський і Кременецький адміністративні райони) віднесені до Західноукраїнської підпровінції Східно-європейської провінції Європейської області широколистяних лісів. Східні та південно-східні частини території належать до Подільсько-середньопридніпровської підпровінції Східноєвропейської провінції Європейсько-сибірської лісостепової області.

У східній частині області на рівнинному плато переважають карбонатні чорноземи, на яких колись розвивалась лучно-степова рослинність. Степова рослинність на території Тернопільської області в природному вигляді не збереглась. Майже всі степові ділянки розорані, а ті, що залишилися, зазнали значного впливу людини. Нерозорані степові ділянки можна зустріти на схилах горбів, балок та ін. На заході в умовах розчленованості місцевості та м'якшого клімату

поширений комплекс опідзолених чорноземів, на яких у період формування сучасної флори розвивалась лісова рослинність.

Заплавні луки поширені у верхніх і середніх течіях р. Серет, Тут розвинений багатий покрив із злакових і злаково-болотних трав. Суходільні луки займають підвищені рівнини і схили ярів та балок в межах Тернопільського плато. У рослинному покриві переважають бобово-злакові трави. Болотна рослинність зосереджена головно у заболочених долинах річок.

На території області зростає 160 видів вищих судинних рослин, які занесені до Червоної книги України та 102 види рослин, що є регіонально-рідкісними. Крім того, охороняється 15 видів рослин, що віднесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування в Європі, 40 види рослин, що віднесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), 16 видів, що віднесені до Європейського Червоного списку.

Тваринний світ області та громади представлений лісовими та степовими видами. Трапляється види, які водяться на Поліссі, а також у Карпатах. Поліські види поширені в північній частині області. Це куниця лісова і кам'яна, заєць, білка, дикий кабан, рись, вовк, рябчик, тетерев, куріпка та ін. В області та громаді поширені також тварини степу – заєць, сіра і степова полівки, тхір, жайворонок, перепелиця, стрепет. У річках громади водяться коропа, карасі, лини, окуні, соми, щуки, у багатьох річках і ставках – цінні хутрові звірі (видра, ондатра), дикі водоплавні птахи.

До ендемічних видів належать подільський кріт, плямистий ховрах, мала кутора, чагарникова полівка. Деякі види тварин області перебувають під загрозою цілковитого знищення і тому вимагають охорони. Серед них є рідкісні, які занесені до „Червоної книги України” – лелека чорний, тхір степовий, широковоух звичайний, пугач, орлан білохвіст, кіт лісовий, беркут, кутора мала, скопа, полоз лісовий та інші.

На території області заборонено відстрілювати видру, ондатру, білку, сіру куріпку, яструба-перепелятника, ворона та грака. На території області охороняється 414 видів тварин, з них 195 видів віднесені до Червоної книги України. Крім цього, охороняється 68 видів тварин, що віднесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), 306 видів - до додатків Конвенції про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція), 34 - до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS), 40 видів тварин охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-евразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), 24 види охороняються відповідно до Угоди про збереження кажанів в Європі (EUROBATS).

Природно-заповідний фонд

У Тернопільській області діє Регіональна схема формування екологічної мережі³ (рішення Тернопільської обласної ради № 619 від 18 червня 2009 р.), відповідно до якої через територію громади проходить Серетський міжрегіональний екологічний коридор.

Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення розташованих у Великоберезовицькій територіальній громаді представлено у таблиці 2.4. У громаді наявні гідрологічні, ботанічні та геологічні пам'ятки природи, дендрологічний парк загальною кількістю 8 одиниць загальною площею 3,19 га.

Таблиця 2.4. Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення розташованих у Великоберезовицькій територіальній громаді

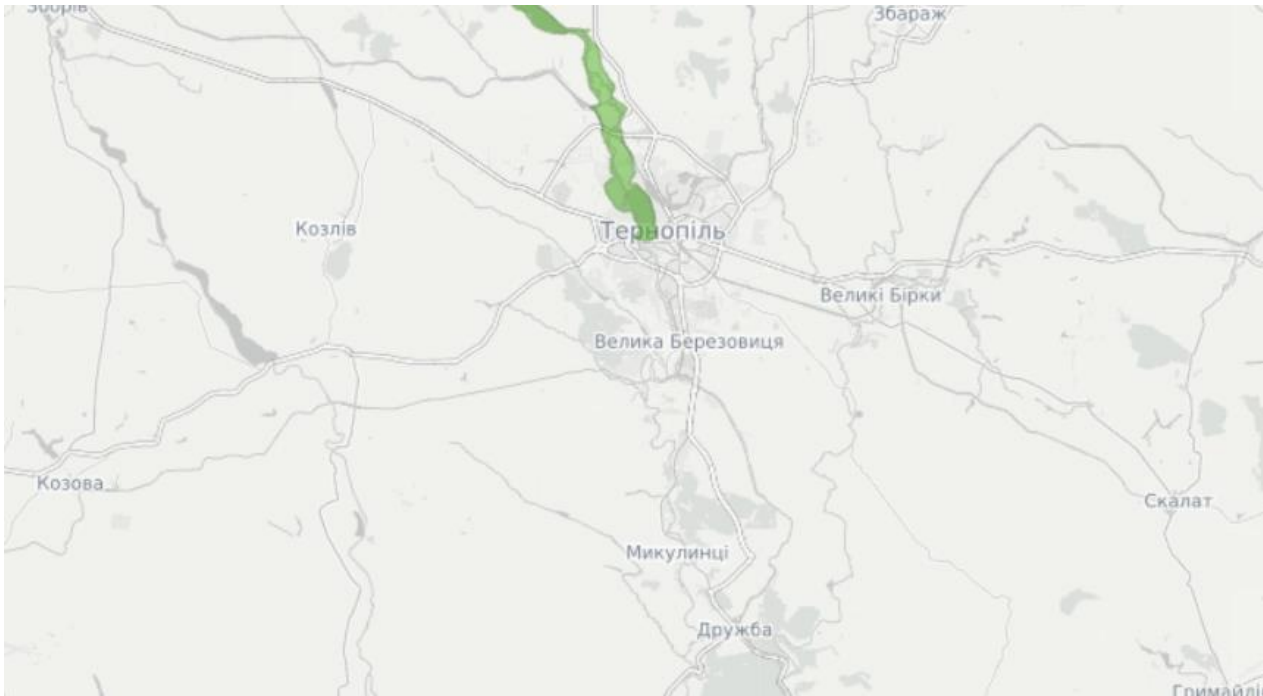
---

³ <https://ecology.te.gov.ua/zberezhennya-biologichnogo-ta-landshaftnogo-riznom/ekologichna-merezha1/>

№ з/п	Назва об'єкту ПЗФ	Тип	Площа, га	Адміністративне розміщення та місцезнаходження об'єкта ПЗФ (в тому числі квартали і виділи)	Назва підприємства, організації, установи - землекористувача (землевласника), у віданні якого знаходиться об'єкт ПЗФ
1.	«Скупчення кристалів кальциту в с. Лучка»	геологічна пам'ятка природи	0,10	Тернопільський район, с. Лучка, лівий схил долини р. Серет, в 200 метрах від моста у старому кар'єрі, поблизу лісового урочища «Мишковицька дача»	Великобerezовицька селищна рада Тернопільського району
2.	«Миролюбівське джерело»	гідрологічна пам'ятка природи	0,28	Тернопільський район, Миролюбівка, 300 метрів на захід, у долині р. Гнида	Великобerezовицька селищна рада Тернопільського району
3.	«Острівське джерело»	гідрологічна пам'ятка природи	0,12	Тернопільський район, Острів, правий берег р. Серет	Великобerezовицька селищна рада Тернопільського району
4.	«Джерело Пресвятої Трійці»	гідрологічна пам'ятка природи	0,23	Тернопільський район, смт Велика Березовиця, вул. Зелена, в 100 м на схід від колії	Великобerezовицька селищна рада Тернопільського району
5.	«Джерело Божої любові»	гідрологічна пам'ятка природи	0,03	Тернопільський район, при в'їзді в с. Кипячка	Великобerezовицька селищна рада Тернопільського району
6.	«Озерце «Безодня»	гідрологічна пам'ятка природи	0,33	Тернопільський район, с. Миролюбівка, 500 метрів на захід у долині р. Гнида	Великобerezовицька селищна рада Тернопільського району
7.	«Дуб звичайний (8 дерев)»	ботанічна пам'ятка природи	0,10	Тернопільський район, с. Мишковичі, Микулинецьке лісництво, кв. 25 в. 7, лісове урочище «Мишковицька дача»	Державне підприємство «Тернопільське лісове господарство», Держлісагентство України
8.	«Настасівський»	дендрологічний парк	2,0	Тернопільський район, с. Настасів, садиба школи	Настасівська загальноосвітня школа I - III ступенів Тернопільського району

На території громади відсутні об'єкти смарагдової мережі. Найближчий об'єкт Серецький (Seretskyi) простягається на північ від міста Тернопіль UA0000189. Серецьке водно- болотне угіддя включено

до переліку водних болот України, для яких розпочато підготовку документів з надання їм статусу водно-болотних угідь міжнародного значення. Рис.2.6

Рис.2.6. Об'єкт смарагдової мережі Серецьке (Seretskyi)

Екологічна ситуація

Забруднення атмосферного повітря — один з основних типів антропогенного забруднення. Полягає у викиді в атмосферу хімічних речовин, твердих частинок і біологічних матеріалів, здатних викликати шкоду для людини та інших живих організмів. Часто ефект забруднювачів є непрямим та проявляється лише через тривалий час, наприклад, певні речовини здатні зменшувати товщину озонового шару, впливаючи таким чином на більшість земних екосистем. Основні забруднювачі атмосфери є продукти згоряння в тепло — енергетичні різноманітні печі: в виробництві будівельних матеріалів, хімічних сполук і т. д. і звісно: транспортні засоби. Викиди від стаціонарних джерел забруднення зумовлені діяльністю різногалузевих промислових підприємств.

Загальний обсяг забруднюючих речовин та парникових газів у 2021 році у Тернопільській області становив 39,4 тис. т. На сьогодні викиди від пересувних джерел є найбільшими забруднювачами атмосферного повітря, їх частка становить 78,9 % від усіх. (рис.3.4). Хімічний склад викидів від пересувних джерел забруднення характеризується перевагою вмісту оксиду вуглецю (до 74%), сполук азоту та вуглеводнів (відповідно 12% та 11%). Одним з основних факторів, який впливає на рівень забруднення атмосферного повітря пересувними джерелами, є якість пального.

Внаслідок інтенсивного руху транзитного автотранспорту через громаду, а також в зв'язку з різким збільшенням кількості місцевих транспортних засобів, спостерігається певне забруднення атмосферного повітря пилом та окислами азоту. Майже всі складові вихлопних газів автомобілів шкідливі для людського організму, а оксиди азоту до того ж беруть активну участь у створенні фотохімічного смогу. Проблема посилюється через незадовільний стан окремих доріг, використання палива низької якості, старих транспортних засобів.

Крім того, через незадовільний стан доріг постає проблема з забрудненням повітря пилом, через який мешканці відчувають дискомфорт. В осінній і весняний період, під час прибирання присадибних ділянок і городів, спостерігається задимлення приземних шарів повітря від спалювання листя, сміття. Такі явища мають сезонний характер і суттєво не впливають на забруднення повітря, проте в окремі дні спостерігається висока концентрація шкідливих речовин і у приземному шарі повітря.

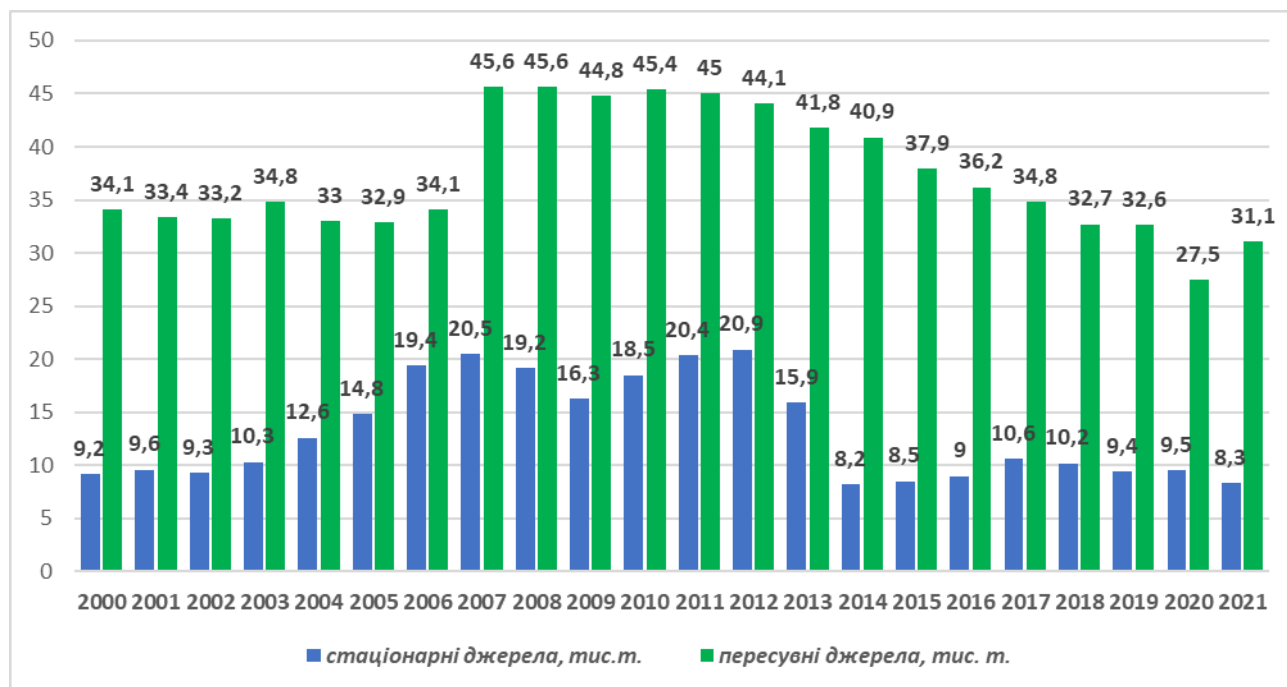

Рис.2.7. Викиди забруднюючих речовин та парникових газів у Тернопільській обл.⁴

У 2024 році у Тернопільській області 278 підприємств здійснювали викиди забруднюючих речовин та парникових газів загальним обсягом 10305,5 т. З них 62,2 % підприємств розташовані у Тернопільському районі. Водночас основна частка викидів 57,3 % забруднюючих речовин та парникових газів припадає на Чортківський район. Частка викидів у Тернопільському районі – 29,1 % та на відміну від інших районів області є позитивна тенденція їх зменшення по відношенню до попереднього року (табл.2.5).

У Великоберезовицькій громаді викиди забруднюючих речовин та парникових газів здійснювали 8 підприємств загальним обсягом викидів 402,6 т. Спостерігалась негативна тенденція зростання обсягів забруднюючих речовин та парникових газів в тому числі за рахунок діоксиду сірки та діоксиду азоту. В межах території Великоберезовицької громади атмосферне повітря найбільше забруднюється викидами асфальтобетонного заводу у с.Острів та комунальних підприємств (котельнь).

Таблиця 2.5. Викиди в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у Великоберезовицькій СТГ та районах Тернопільської області у 2024 р.

	Кількість підприємств, які мали викиди забруднюючих речовин і парникових газів, одиниць	Кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів, т	2024 % до 2023	У тому числі			
				діоксиду сірки		діоксиду азоту	
				т	2024 % до 2023	т	2024 % до 2023
Тернопільська область	278	10305,5	129,7	1282,9	358,7	915,6	122,5
райони							
Кременецький	36	1395,1	117,9	26,8	138,4	17,1	88,0
Тернопільський	173	3002,6	96,0	82,2	176,6	236,9	93,1
Чортківський	69	5907,8	162,6	1173,9	402,4	661,6	139,6
Великоберезовицька ТГ	8	402,6	114,3	4,6	111,0	22,0	128,3

⁴ Головне управління статистики у Тернопільській області <https://www.te.ukrstat.gov.ua/statinfoNS.html>

Зміна клімату

Паризька угода 2015 року встановлює основу для обмеження глобального потепління до рівня значно нижчого за 2°C, бажано до 1.5°C (градусів Цельсія), порівняно з до індустріальним рівнем. Для досягнення цієї глобальної температурної мети країни прагнуть якомога швидше зменшити зростання викидів парникових газів, а потім і швидко скоротити їх, спираючись на найкращі наявні наукові, економічні та соціальні обґрунтування.

Наслідки зміни клімату вже добре помітні через підвищення температури повітря, танення льодовиків і зменшення полярних крижаних шапок, підвищення рівня моря, зростання опустелювання, а також частіші екстремальні погодні явища, такі як спека, посухи, повені та шторми. Зміна клімату не є рівномірною в усьому світі і впливає на деякі регіони більше, ніж на інші. На рис 2.5 відображено зміну середньорічної температури у селищі Велика Березовиця останніх 40 років.

Підвищення середньорічної температури у селищі Велика Березовиця з 7 градусів до 11 градусів за період 1979-2024 років свідчить, що температурний тренд відповідає світовому, а отже стає тепліше. Також спостерігається тенденція підвищення температурного режиму в останні п'ять років в порівнянні з попередніми роками. Наведені дані свідчать про те, що на території Великоберезовицької СТГ в останні роки можна спостерігати зміну клімату (рис. 2.8).

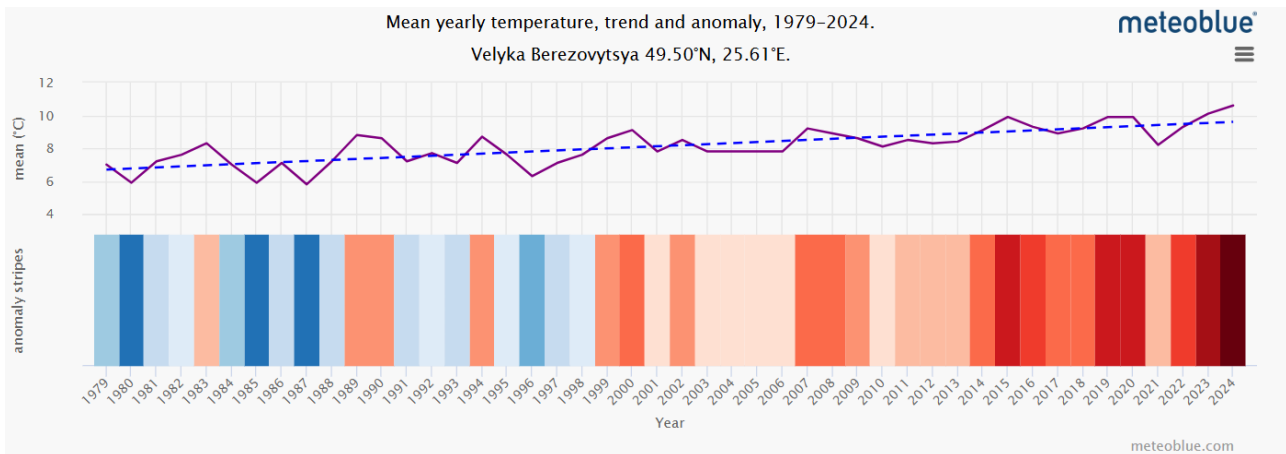

Рис.2.8. Оцінка середньорічної температури у Великоберезовицькій СТГ⁵

Також прослідковується світовий тренд зменшення кількості опадів, а отже клімат хоч і повільно, але стає більш посушливим (рис 2.9.) Як наслідок, змінилася водність річок та озер, з'явилися не характерні для території екстремальні погодні явища.

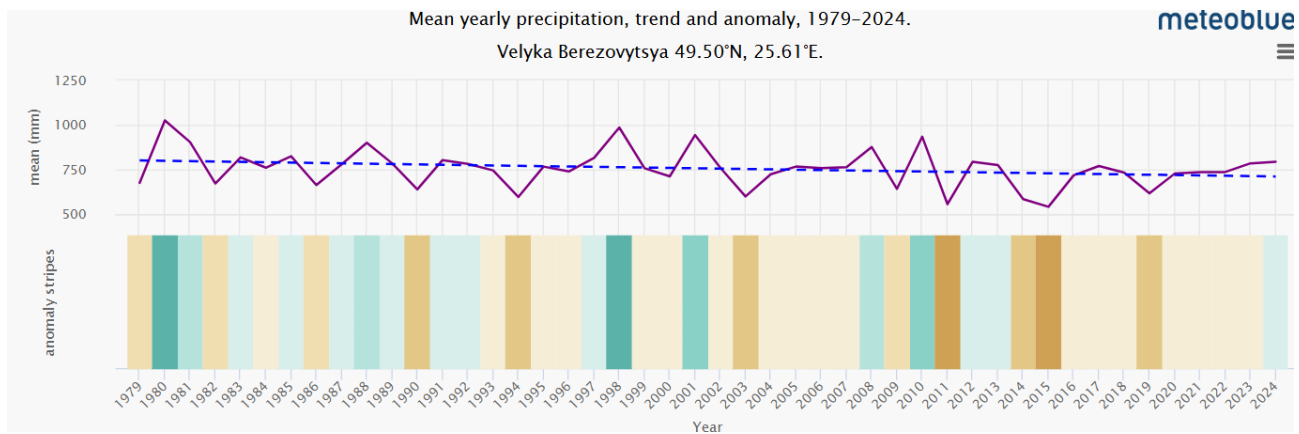

Рис.2.9. Річна зміна опадів у Велика Березовиця

⁵ https://www.meteoblue.com/uk/climate-change/sofiyivka_ukraine_693325

Зміна клімату є результатом десятиліть неефективного виробництва та споживання енергії, використання земельних ресурсів та споживання, що суперечать принципам сталого розвитку.

Забруднення поверхневих вод

В результаті інтенсивної господарської діяльності водні ресурси зазнають значного антропогенного впливу. В Україні найгостріше його відчувають екосистеми малих річок. Бездушне ставлення до малих річок, як до основи формування водного балансу території країни привело до того, що їх використовують як резервуари для скиду стічних вод. Тому велика кількість водотоків знаходиться на різних стадіях деградації, якість в них постійно погіршується, а багатьом з них загрожує повне зникнення.

У 2024 році у Великоберезовицькій СТГ скиди зворотних нормативно чистих без очистки вод у поверхневі водні об'єкти здійснювали підприємствами з виготовлення напоїв у обсязі 0,034 млн куб. м. Скиди забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти не здійснювалися. 0,094 млн куб. м. скидів було здійснено у об'єкти не віднесені до водних. Їх здійснювали сільськогосподарські підприємства та підприємства виробництва напоїв та виробництва м'яса.(табл. 2.6).

- Таблиця 2.6. Скиди зворотних вод у Великоберезовицькій СТГ, 2024 р.

Назва виду діяльності	Скинуто зворотних (стічних), шахтно-кар'єрних та колекторно-дренажних вод									
	Всього	По приймачах							В підземні горизонти	Не віднесених до водних об'єктів
		В поверхневі водні об'єкти								
		в тому числі								
		Забруднених	Нормативно чистих без очистки		Нормативно очищених	Некатегоризованих				
Всього	Всього	Без очистки	Недостатньо очищених							
[А] СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА РИБНЕ ГОСПОДАРСТВО	0,013	-	-	-	-	-	-	-	0,013	
[С] ПЕРЕРобНА ПРОМИСЛОВІСТЬ	0,115	0,034	-	-	0,034	-	-	-	0,081	
[10,1] Виробництво м'яса та м'ясних продуктів	0,014	-	-	-	-	-	-	-	0,014	
[10,13] Виробництво м'ясних продуктів	0,014	-	-	-	-	-	-	-	0,014	
[11,0] Виробництво напоїв	0,101	0,034	-	-	0,034	-	-	-	0,068	

[11,01] Дистиляція ректифікація та змішування алкогольних напоїв	0,101	0,034	-	-	0,034	-	-	-	0,068
всього	0,128	0,034			0,034				0,094

Найбільшими забруднювачами поверхневих вод, зокрема річки Серет є комунальні підприємства, що не здійснюють свою діяльність у Великоберезовицькій громаді, зокрема КП «Чортківський ВУВКГ» та КП «Теребовля» Головною причиною цього є значна зношеність каналізаційних мереж, насосних станцій, очисних споруд, несвоєчасне проведення поточних та капітальних ремонтів, припинення експлуатації обладнання у зв'язку з високою енергоємністю, низька кваліфікація обслуговуючого персоналу, недостатня увага міських і селищних голів до питань забезпечення належного функціонування згаданих об'єктів.

В режимі повної біологічної очистки працюють тільки очисні споруди КП „Тернопільводоканал”, розташовані саме на території Великоберезовицької територіальної громади (41 га).

Ще однією екологічною проблемою громади є недосконала система очищення стічних вод та каналізації. Каналізаційна мережа наявна тільки у багатопверхових будинках у адміністративному центрі та частині приватних домогосподарств, деяких населених пунктах громади (близько 30 % від усього житлового фонду громади). На території більшості сіл громади каналізація відсутня, населення користується індивідуальними септиками, вигрібними ямами.

Таблиця 2.7. Скидання зворотних вод та забруднюючих речовин у річку Серет⁶

	Потужність М ³ /добу	2021 р.			2022 р.			2023 р.		
		Об'єм скидання зворотних вод, тис. м3	Об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис. м3	Кількість забруднюючих речовин, тон	Об'єм скидання зворотних вод, тис. м3	Об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис. м3	Кількість забруднюючих речовин, тон	Об'єм скидання зворотних вод, тис. м3	Об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис. м3	Кількість забруднюючих речовин, тон
КП «Дружба» СМТ. Микулинці	600	-	-	-	22,3	22,3	16,7	32,8	32,8	18,4
КП «Чортківський ВУВКГ»	5200	450,6	450,6	132,8	393,1	393,1	138,0	393,7	-	131,3
КП «Теребовля»	1200	57,2	57,2	26,6	39,8	39,8	31,2	35,2	36,2	27,1

Середньорічні концентрації забруднюючих речовин у контрольних створах р Серет (район м. Тернопіль) за даними водокористувачів, що скидають зворотні води у поверхневі об'єкти (мг/л) представлені у табл. 2.8.

Таблиця 2.8. Середньорічні концентрації забруднюючих речовин у контрольних створах р. Серет (район м. Тернопіль) за даними водокористувачів, що скидають зворотні води у поверхневі об'єкти (мг/л)

Показники складу та властивостей	
----------------------------------	--

⁶ Екологічний паспорт Тернопільської області, 2024р.

Місце спостереження	Завислі речовини	БСКЗ	мінералізація	сульфати	Амоній сольовий	нітрати	нафтопродукти	ХСК	Розчинений кисень	фосфати	цинк	марганець	фториди	залізо	нітри
Р. Серет, м. Тернопіль	11	2,4	238	46,3	18,4	0,32	-	17,8	9,6	0,04	0,009	0,02	-	0,11	0,92

Природними джерелами забруднення річок є ерозія ґрунтів, мертва флора та фауна, антропогенними – речовини, що надходять до водних об'єктів в процесі діяльності людини. Великі площі сільськогосподарських угідь піддаються впливу різних обробок пестицидами і добривами, збільшуються території смітників. Стоки з полів також надходять у річки й канали. Забруднюються і підземні води – найважливіший резервуар прісних вод.

Недотримання режиму господарювання в межах прибережних смуг та водоохоронних зон безпосередньо впливає на екологічний та санітарний стан річок. Не завжди виконується розчищення русел від гілок та повалених дерев, що зменшує водопрпускну здатність русел, а в паводкові періоди, в результаті гідравлічного підпрудування, призводить до затоплення земель та будинків на заплавах.

Проведений аналіз якості питної води у 2024 році у селищі Велика Березовиця свідчать про те, що у воді відсутні нітрати, однак вода тверда - загальна твердість 8,80 ммоль/дм³. Також є перевищення норм за РН та вмістом загального заліза.(табл.2.9)

Таблиця 2.9. Якість проб води в селищі Велика Березовиця громади⁷

	нітри	нітрати	амоній	загальне залізо	РН	загальна твердість
Велика Березовиця	-	-	0,03	0,40	6,34	8,80

Забруднення ґрунтів

Забруднення ґрунтів відбувається внаслідок діяльності підприємств промисловості та сільського господарства, проведення утилізації побутових відходів на присадибних ділянках та наявність поглинаючих ям у дворових туалетах та гноєсховищах, створення стихійних сміттєзвалищ та інше.

Проблемою є агресивне ведення сільського господарства (хімікати негативно впливають на ґрунти, флору і фауну, поверхневі та ґрунтові води).

Значним фактором забруднення ґрунтів громади є наявні автомобільні шляхи. Важкі метали, що містять вихлопні гази автотранспорту, осідають в ґрунтах вздовж трас, їхній розподіл залежить від інтенсивності та швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів і залізниці містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального, такі як оксиди азоту, сірки, сажа смоли.

Також існує проблема організації території навколо цвинтарів громади. Згідно діючих санітарних норм санітарно-захисна зона складає для діючих цвинтарів – 300 м, для недіючих – 50 м. Для зниження ризику поширення хвороб та забруднення, в цій зоні не дозволяється розміщення житлових та громадських будівель, зон відпочинку, городів тощо. Проте багато кладовищ на території громади не відповідають цим вимогам і створюють загрозу забруднення ґрунтів та поверхневих вод.

У Великоберезовецькій громаді у 2025 році було 54,2 га деградованих земель. Приведення кількості використання деградованих земель до природоохоронно-безпечних і обґрунтованих значень в значній мірі стримується внаслідок передачі цих площ у приватну власність, відсутності

⁷ <https://ziko.com.ua/analysis-map/>

економічного механізму зменшення рівня використання еродованих і деградованих земель, „нульового” фінансування здійснення консервації земельних ділянок.

Управління відходами

На території Великоберезовицької територіальної громади вивіз побутових відходів (ПВ) відбувається за загальною та індивідуально-подворовою системами вивезення ПВ. Послугою охоплені усі населені пункти (100%), а кількість укладених договорів 5119 одиниць, що охоплює близько 70 % від усіх помешкань (табл.2.10). Частково налагоджене сортування ПВ. Паспортизовані сміттєзвалища відсутні.

Таблиця 2.10. Кількість укладених договорів по вивезенню ПВ

	Кількість дворів	Кількість багатоквартирних будинків	Кількість укладених договорів по вивезенню ПВ з ПП «Катруб»
В. Березовиця	1644	51	2516
Настасів	702	1	261
Мар'янівка	157	0	54
Йосипівка	159	0	38
Велика Лука	426	1	223
Хатки	60	0	0
Буцнів	469	0	342
Серединки	102	0	63
Миролюбівка	199	0	108
Лучка	232	0	139
Мишковичі	683	3	364
Острів	550	3	243
Петриків	1830	25	198
Всього	7213	84	5119

На території громади є 7 сміттєзвалищ, які на даний час знаходяться в процесі ліквідації (табл.2.11). Паспортизовані сміттєзвалища відсутні.

Таблиця 2.11. Характеристика паспортизованих сміттєзвалищ Великоберезовицької СТГ⁸

Населений пункт	Площа, га	Проектна ємність тис. тон	Рік введення	Рік закриття	Рішення ОМС
с. Мишковичі	0,1	2,450	1994	2025	Рішення № 3221 від 28 березня 2025 року "Про закриття звалища побутових відходів на території Великоберезовицької селищної ради"
с. Буцнів					Рішення № 3221 від 28 березня 2025 року "Про закриття звалища побутових відходів на території Великоберезовицької селищної ради"
с.Настасів	0,15	2,165	1999	2025	Рішення № 3221 від 28 березня 2025 року "Про

⁸ https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=10R-KYpeJLuixt9A3t4iyFf3PQ8JlHaI&ll=49.528569739212855%2C25.495116050000004&z=9&fbclid=IwY2xjawFsYZBleHRuA2FlbQlxMAABHS2ypGLMzKzXoSpplFG9G7_6ljsShQr3V0FnZQM

					закриття звалища побутових відходів на території Великоберезовицької селищної ради"
с. Марянівка	0,05	0,430	1999	2025	Рішення № 3221 від 28 березня 2025 року "Про закриття звалища побутових відходів на території Великоберезовицької селищної ради"
с. Йосипівка	0,25	0,700	1993	2025	Рішення № 3221 від 28 березня 2025 року "Про закриття звалища побутових відходів на території Великоберезовицької селищної ради"
с. Лучка	0,30	0,977	2001	2025	Рішення № 3221 від 28 березня 2025 року "Про закриття звалища побутових відходів на території Великоберезовицької селищної ради"
с. Велика Лука	0,03	0,906	1997	2025	Рішення № 3221 від 28 березня 2025 року "Про закриття звалища побутових відходів на території Великоберезовицької селищної ради"

На території громади розташовані підприємства, що є основними накопичувачами промислових відходів у Тернопільській області (табл.2.12) На території ТОВ «Березовицький комбінат будіндустрія» накопичуються відходи чорних металів, а на території ТОВ «Мишковицький спиртзавод» - відходи рослинного походження.

Таблиця 2.12. Основні накопичувачі промислових відходів у Великоберезовицькій громаді⁹

Назва підприємства	Найменування відходу	Клас небезпеки	Накопичено відходів на початок року, т.	Фактично накопичено, т.	Накопичено на кінець року, т.	Місце накопичення
ТОВ «Березовицький комбінат будіндустрія»	Відходи чорних металів	IV	0,0	12,550	12,550	на підприємстві
ТОВ «Мишковицький спиртзавод»	Відходи рослинного походження	IV		77230,2	77230,2	на підприємстві

На території громади відсутнє забруднення території техногенними джерелами природнього походження.

⁹ Екологічний паспорт Тернопільської області, 2023р.

Об'єкти культурної спадщини

Згідно з статтею 334 Закону України «Про охорону культурної спадщини», передбачено розроблення науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини, що визначає спеціальний режим використання території або об'єктів, у тому числі планувальні обмеження у використанні земель у сфері забудови, гранично допустимі висотність будівель та споруд.

Відповідно до статті 141 Закону України «Про охорону культурної спадщини», до затвердження науково-проектної документації, межі території пам'ятки встановлюються на основі облікової документації пам'ятки. Відповідно до статті 32 Закону, до затвердження науково-проектної документації, межі зони охорони встановлюються як нормативні розміри 100 метрів в межах населеного пункту від межі території пам'ятки та 300 м – за межами населеного пункту.

Згідно Державного реєстру нерухомих пам'яток України на території Великоберезовицької громади є пам'ятки архітектури національного (2 один.) та місцевого значення (16 один.) <https://mcsc.gov.ua/kulturna-spadshchyna/derzhavnyy-reiestr-nerukhomykh-pam-iatok-ukrainy/>

Аналіз показників здоров'я населення

За даними Центру громадського здоров'я групою інфекційних захворювань з найбільшими показниками реєстрації в Тернопільській області є ГРВІ, які дещо перевищують показник України (на 18,6 %). Серед інших респіраторних інфекцій в 2023 році в області високі показники мала вітряна віспа (втричі вище, ніж в цілому в Україні). Стан захворюваності на кишкові інфекції в Тернопільській області гірший, ніж в цілому в Україні тільки по ГКІ невстановленої етіології (в 1,42 рази більше). Захворюваність на зоонозні сальмонельози дещо менша, ніж в цілому в Україні. Зоонозна хвороба Лайма вдвічі більше показника України, а лептоспіроз – майже не відрізняється. Аскаридоз в регіоні має показник захворюваності втричі більший, ніж в цілому в Україні.

В 2023 році в Тернопільській області всі показники захворюваності на туберкульоз (нові випадки + рецидиви, ТВ + ВІЛ, захворюваність дітей до 14 років) та смертність від нього були в рази нижчими, ніж будь який з цих показників на загальноукраїнському рівні.

В 2023 році в Тернопільській області на обліку перебувало 29934 хворих на злоякісні новоутворення, що становить 2,5 % від кількості по Україні. В 2023 році було виявлено 3376 випадків захворювань на злоякісні новоутворення, що становить 11,28 % від кількості хворих, що перебували на обліку в Тернопільській області. Близько 29,67 % злоякісних новоутворень в області виявляється на пізніх стадіях, що також потребує вжиття заходів з покращення виявлення онкозахворювань. Материнська та малюкова смертність до 1 року відповідає загальнонаціональним показникам.¹⁰

У населення громади відмічається погіршення стану здоров'я дорослого населення та молоді, збільшення частоти захворювання серцево-судинної системи, соціально-значущих хвороб, онкологічних захворювань. Захворюваність на інфекційні хвороби залишається високою. Респіраторні інфекції вдвічі вищі ніж у 2023-2024 роках. У населення громади в 2025 році різко зросла захворюваність на цукровий діабет. Діабет може призвести до серйозних ускладнень, таких як інфаркт, інсульт, сліпота, ниркова недостатність та гангрена нижніх кінцівок і як наслідок прозводить до інвалідності і смерті. Цей діагноз є соціальною проблемою, для розв'язання якої необхідна державна підтримка, координація зусиль усіх центральних та місцевих органів виконавчої влади.

Для подолання проблеми необхідне:

- забезпечити населення необхідними лікарськими засобами та виробами медичного призначення на амбулаторному рівні відповідно до законодавства України;

---

¹⁰ Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/regionalni-sistemi-gromadskogo-zdorovya/gromadske-zdorovya-ukraini-profil-regioniv>

- поліпшення медикаментозного забезпечення закладів охорони здоров'я для надання якісної та своєчасної медичної допомоги;
- проведення ефективної боротьби з онкологічними захворюваннями та проведення профілактичних онкологічних скринінгів ;
- проведення заходів, спрямованих на запобігання і лікування серцево-судинних та судинномозкових захворювань.

Мережа закладів охорони здоров'я

Медичну допомогу населенню Великоберезовицької територіальної громади надає КНП «Тернопільський районний центр первинної медико-санітарної допомоги» в структурі якого 7 амбулаторії загальної практики сімейної медицини, 14 фельдшерсько-акушерських пункти та 5 фельдшерські пункти. Великоберезовицьку громаду обслуговує 4 амбулаторії загальної практики сімейної медицини, 6 фельдшерсько-акушерських пункти та 3 фельдшерські пункти (табл.2.13). Близькість до обласного центру дозволяє мешканцям громади отримувати спеціалізовану медичну допомогу у м. Тернопіль.

Загальна сума договорів КНП«ТРЦ ПМСД» з НСЗУ у 2024 році – 35637 тис.грн. Фінансування здійснювалось за 4 пакетами: № 24 "Мобільна паліативна медична допомога дорослим і дітям"; № 1 "Первинна медична допомога"; № 41 "Супровід та лікування дорослих та дітей, хворих на туберкульоз, на первинному рівні медичної допомоги"; № 51 Супровід і лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги. У 2025 році кількість пакетів медичної допомоги на які укладені договори з НСЗУ за Програмою медичних гарантій зменшилась до 3-ох, а сума фінансування до 22535 тис.грн.

- Таблиця 2.13.Основні показники закладів охорони здоров'я Великоберезовицької СТГ

	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Загальна кількість закладів охорони здоров'я	14	14	14	14	14
у тому числі:					
які надають первинну медичну допомогу (ЦПМСД, амбулаторії, пункти здоров'я, ФАПи тощо)	14	14	14	14	14
які надають екстрену медичну допомогу (станції, відділи тощо)	0	0	0	0	0
Кількість пакетів медичної допомоги на які укладені договори з НСЗУ за Програмою медичних гарантій	2	4	4	4	3
Обсяг державного фінансування пакетів медичної допомоги на які укладені договори з НСЗУ за Програмою медичних гарантій, тис. грн	25623	31135	32398	35637	22535
Кількість аптек, які приймають участь в Урядовій програмі щодо забезпечення ліками "Доступні ліки"	0	0	0	2	2
Кількість населення, яке прикріплене до первинної медичної допомоги (уклали декларацію з сімейним лікарем / лікарем-педіатром), осіб	38034	37453	37984	38711	38845

У 2025 році мешканці громади підписали 21754 декларації з сімейними лікарями, що становить близько 90 % від усього населення громади,.

У КНП «Тернопільський районний центр первинної медико-санітарної допомоги» медичну допомогу надають 114 медичних працівників, з яких 29 лікарів, які надають послуги первинної медичної допомоги (сімейні лікарі). Чисельність медичних працівників впродовж останні п'яти років, дещо зменшилась за рахунок молодшого медичного персоналу.(табл.2.14).

Таблиця 2.14. Медичний персонал закладів охорони здоров'я Великоберезовицької СТГ

	2021р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
--	--------	---------	---------	---------	---------

Загальна кількість медичних працівників, осіб	118	117	116	114	114
у тому числі:					
чоловіків	16	16	16	15	15
жінок	102	101	100	99	99
лікарів, які надають послуги первинної медичної допомоги (лікарі загальної практики-сімейної медицини, лікарі-педіатри)	27	27	27	27	29
Медичних сестер	35	34	33	32	31
Загальна кількість медичних працівників пенсійного віку, осіб	23	24	24	23	23

Інфраструктура та матеріальні активи

Економіка

За даними ОМС у 2025 року у Великоберезовицькій громаді було зареєстровано 1319 активних суб'єктів господарювання, з яких 308 юридичні особи (з них 164 підприємницькі структури юридичні особи) та 1011 фізичні особи-підприємці.¹¹ Більша половина юридичних осіб та три чверті ФОПів розташовані у адміністративному центрі громади В.Березовиця та селі Петриків. Галузева структура економіки громади є диверсифікованою¹². У 2024 році шість галузей мали у структурі економіки частку вищу 5%, а саме: сільське господарство (24,2%), роздрібна торгівля (7,9%), оптова торгівля (7,0 %), державне управління та оборона (6,9 %), виробництво харчових продуктів (6,7 %), виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції (6,0 %).

Найбільшими промисловими підприємствами громади є:

Індустріальний парк «Західноукраїнський промисловий ХАБ». Індустріальний парк розташований у с. Острів в промисловій зоні передмістя Тернополя (створено 12 листопада 2022 року (Розпорядженням КМУ від 11 листопада 2022 року)). Метою ІП є забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності Тернопільської області та України в цілому, стимулювання інвестиційно-виробничої діяльності та підвищення інвестиційної привабливості регіону, підвищення рівня зайнятості населення, розвиток сучасної виробничої та ринкової інфраструктури, розбудова точок економічного зростання.

Площа парку 10,6 га. Функціональне призначення індустріального парку - Виробництво легкої промисловості. 2. Виробництво харчової промисловості. 3. Виробництво будівельних матеріалів. 4. Переробка та зберігання продукції сільського господарства. 5. Електротехнічна промисловість та приладобудування.

У 2024 тут було 21 резидент. Серед партнерів індустріального парку ПП «Агропродсервіс», ТОВ Дніпро М, ТОВ "М'ясокомбінат Тернопільський", ТОВ»Гуляй поле», ТОВ «СМ маркет» та інші. У 2024 році підприємствами парку було сплачено до селищного бюджету податків на суму 13,9 млн.грн.

ПАП «Агропродсервіс» — українське підприємство в агропромисловому секторі. Підприємство об'єднує 22 господарства у Тернопільській, Івано-Франківській, Львівській та Херсонській областях, які займаються рослинництвом, тваринництвом, птахівництвом, насінництвом, працюють у сфері послуг (збір та сушіння зерна),

Компанія була заснована в 1999 році на базі колгоспу в с. Настасові. У рік заснування тут працювало 60 працівників, а тепер – більше тисячі осіб. Активи підприємства 8440 млн грн. Земельний банк — 47 тис. га.

¹¹ <https://clarity-project.info/hromada/UA61040070000079091/business>

¹² Структура економіки розрахована за податковими надходженнями до бюджету громади за даними податкової карти

Свинокомплекс у с. Настасів складається з репродуктора на 9,6 тис. свиноматок, дорощування поросят на 45 тис. голів, генетичного центру для утримання кнурів потужністю 200 голів із лабораторією штучного запліднення.

Підприємство є основним податконаповнювачем місцевого бюджету – 17 % від усіх сплачених податків у 2024 році.

Транспортна інфраструктура

Через громаду проходить автошлях М 19 міжнародного значення Доманове - Ковель – Ковель – Чернівці (частина від Тернополя до розвилки перед Дружною) протяжністю 13 км. На території України він є частиною Європейського автомобільного маршруту Е85, що поднює Білорусь з Румунією (Доманове (на м.Брест) — Ковель — Чернівці — Теремблече (на м.Бухарест) — 530,2 км). Через населені пункти Великоберезовицької громади пролягає залізнична колія, по якій курсують потяги у трьох напрямках: Тернопіль, Чортків, Ходорів.

На території громади розміщені 1 вантажна станція «Березовиця-Острів» та 4 вантажні площадки: ПрАТ «Тернопільський комбінат шляхо будівельних матеріалів»; ТОВ «Трейд-Агрохім»; ТОВ «Автотехсервіс», ТДВ «Березовицький комбінат «Будіндустрія».

Житловий фонд та житлово-комунальне господарство:

Житловий фонд громади складають: 7297 будинків, з яких 84 багатоквартирні (більшість яких 51 будинок сконцентровані у селищі В.Березовиця) та 7213 індивідуальні будинки. У громаді створено та функціонує 31 ОСББ: 24 ОСББ у селищі Велика Березовиця, 7 ОСББ – у с.Петриків.

Основним надавачем послуг у сфері житлово-комунального господарства Великоберезовицької селищної громади є Комунальне підприємство «Великоберезовицьке», що займається благоустроєм території (прибирання вулиць, обкошування, порізка дерев, дрібний ремонт вуличного освітлення та інше) (табл.2.15). Програма фінансової підтримки КП «Великоберезовицьке» та поповнення його статутного фонду є найбільшою за обсягом фінансування місцевою цільовою програмою громади (16,8 млн.грн. у 2025 році).

У сфері водопостачання комунальне підприємство КП «Аква-сервіс» надає послуги водопостачання та водовідведення у селищі Велика Березовиця, КП «Тернопільводоканал» - послуги водопостачання та водовідведення у с. Петриків та ОК «Настасівський» - водопостачання у с.Настасів. Крім того, питаннями водопостачання займаються 21 вуличний комітет по-воді (с-ще В.Березовиця – 4, с.Марянівка – 1, с.Буцнів – 1, с.Велика Лука – 2, с. Миролюбівка – 2, с.Петриків - 3, с. Мишковичі - 4, с.Острів – 4).

Очисні споруди у громаді відсутні, а у перспективі їх будівництво. Станом на тепер громада розробляє ПКД «Будівництво системи водовідведення у с. Петриків Великоберезовицької територіальної громади Тернопільського району».

Таблиця 2.15 Надавачі послуг у сфері ЖКГ Великоберезовицької СТГ

Послуга	Назва підприємства, що надає послугу	Населені пункти, які обслуговує підприємство	Кількість/частка підключених абонентів, один/%
Благоустрій території	КП «Великоберезовицьке»	с.-ще Велика Березовиця	-
Водопостачання	Комунальне підприємство "Аква-Сервіс"	с.-ще Велика Березовиця	8400 один.
	ОК"Настасівський"	с. Настасів	-
	КП «Тернопільводоканал»	с. Пертиків	660 один.
	Вуличні комітети по воді	Селище В.Березовиця,	21 один.
Водовідведення	Комунальне підприємство"Аква-Сервіс"	с.-ще Велика Березовиця	8600 один.

	КП «Тернопільводоканал»	с. Пертиків	660 один.
Газопостачання	ПАТ"Тернопільміськгаз"- постачання газу; ПрАТ "Тернопільгаз"- постачання газу до споживачів	усі населені пункти	98%
Електропостачання	ВАТ «Тернопільобленерго»	усі населені пункти	100%
Вивезення ПВ	ПП "Катруб"	усі населені пункти	5119 один
Інтернет (місцеві Інтернет-провайдери), проводовий електров'язок	АТ«Укртелеком», ТОВ «Терлінк», ТОВ «Галицькі телекомунікації», ТОВ «БіттерНет», ЗАТ «Київстар»Дж.Ес.Ем.	усі населені пункти	-

Соціальна інфраструктура

Мережа закладів освіти Великоберезовицької територіальної громади налічує: одинадцять загальноосвітніх закладів, шість закладів дошкільної освіти та два дошкільні відділення та один заклад позашкільної освіти. Крім цього, у громаді функціонує КЗ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Великоберезовицької селищної ради» у селищі Велика Березовиця та КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» у с. Острів. У навчальних закладах організовано інклюзивне навчання.

ЗЗСО громади мають у порівнянні з Тернопільською областю вищу середню наповнюваність, однак в останній навчальний рік спостерігається суттєве скорочення чисельності учнів, в основному за рахунок учнів початкових класів, що зумовлено скороченням народжуваності. Фактична наповнюваність класів відповідає розрахунковій наповнюваності, що важливо при розрахунку освітньої субвенції.

Впродовж останніх п'яти років кількість закладів дошкільної освіти не змінювалась є проблема перезавантаження закладу дошкільної освіти є у селищі Велика Березовиця. Усі освітні заклади громади збудовані у минулому столітті, більшість з них потребують капітального ремонту, підвищення рівня енергоефективності, стану матеріально-технічної бази, забезпечення вимог інклюзії.

Закладом позашкільної освіти у громаді є Острівська музична школа, де навчається 120 учнів. У школі функціонує шість відділів: народний, духовний, теоретичний, хоровий, вокальний, фортепіанний.

Мережа закладів культури Великоберезовицької територіальної громади є доволі розширеною – 24 заклади, з яких 12 будинки культури та 12 бібліотек. Громада впродовж останніх років не здійснювала оптимізацію мережі закладів культури. Більшість закладів культури збудовані ще у радянські часи та потребують проведення ремонтних робіт, покращення матеріально-технічної бази закладів, облаштування укриттів. У громаді функціонує Дитячо-юнацька спортивна школа «Олімп» у с. Острів, що налічує 5 секцій.

У структурі виконавчого комітету Великоберезовицької селищної ради є відділ соціального захисту населення. У громаді функціонує Центр надання соціальних послуг, Служба у справах дітей, Рада безбар'єрності, Рада ВПО, які забезпечують соціальний захист та підтримку мешканців.

Екологічне управління та моніторинг. У межах своїх повноважень стежать за дотриманням норм природо-охоронного законодавства Відділ архітектури, економіки та житлово-комунального господарства селищної ради, зокрема: відділ містобудування, архітектури, будівництва та благоустрою та відділ земельних ресурсів.

В Великоберезовицькій СТГ затверджено низку місцевих програм, скерованих на запобігання шкоди довкіллю та збереження здоров'я населення. Серед них:

- Екологічна програма заходів з охорони навколишнього природного середовища на 2024-2026 роки
- Програма розвитку земельних відносин, землеустрою та розробки містобудівної документації на території Великоберезовицької селищної ради на 2026-2028 роки

- Програма фінансової підтримки
- КП Аква Сервіс Великоберезовицької селищної ради та поповнення його статутного фонду на 2026 рік
- Програми фінансової підтримки комунального підприємства Великоберезовицької селищної ради «Великоберезовицьке» та поповнення його статутного фонду на 2025-2026 роки.
- Програма з реалізації Плану заходів на 2025–2027 роки Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Великоберезовицькій територіальній громаді
- Програма забезпечення пожежної та техногенної безпеки, захисту населення і території Великоберезовицької селищної ради від надзвичайних ситуацій та наслідків військової агресії на 2026-2027 роки
- Програми розвитку та фінансової підтримки на 2024-2028 роки Комунального некомерційного підприємства Великоберезовицької селищної ради «Тернопільський районний центр первинної медико-санітарної допомоги»
- Програма соціального захисту населення Великоберезовицької територіальної громади на 2024-2026 роки

SWOT-аналіз екологічної ситуації в Великоберезовицькій селищній територіальній громаді дозволив ідентифікувати сильні та слабкі сторони, ризики та можливості сталого розвитку громади.

SWOT-аналіз екологічної ситуації Великоберезовицької ТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Значні земельні, лісові ресурси, території природно-заповідного фонду, водні ресурси, що є базою рекреаційного розвитку 2. Висока частка газифікації населених пунктів – 98%, мережа водопостачання та водовідведення. 3. Усі населені пункти охоплені послугою вивезення побутових відходів, активна робота по ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ 4. Зростання чисельності населення громади 5. Розвинена мережа закладів охорони здоров'я первинної ланки та доступ до послуг вторинної ланки за рахунок близькості до м. Тернопіль 6. Наявність місцевих програм, які містять заходи для розв'язання різних аспектів охорони довкілля 7. У комунальному секторі впроваджуються енергоефективні заходи; 8. Здійснюється активна екологічна просвіта (освітні заходи, міські екологічні акції, толоки) 9. У громаді створено та функціонує 31 ОСББ: 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Викиди в атмосферу від стаціонарних та пересувних джерел забруднення, зокрема найбільше забруднюється викидами асфальтобетонного заводу у с.Острів 2. Забруднення поверхневих вод річки Серет, потреба розчищення джерел 3. Відсутнє повноцінне сортування побутових відходів Недостатній рівень інфраструктури та обладнання для впровадження роздільного збору відходів 4. Частина комунальних доріг в аварійному стані та потребує проведення ремонтних робіт 5. Відсутність очисних споруд на території громади 6. На території громади підприємства основні накопичувачі відходів Тернопільської області ТОВ «Березовицький комбінат будіндустрія» накопичуються відходи чорних металів, ТОВ «Мишковицький спиртзавод» - відходи рослинного походження 7. Забруднення ґрунтів внаслідок економічної діяльності
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Державні та регіональні програми стимулювання енергоефективності у комунальній та житлово-комунальній сфері; 2. Розвиток альтернативної енергетики; 3. Впровадження високотехнологічних та енергоефективних технологій 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Погіршення демографічної ситуації через високу смертність та низьку народжуваність в умовах війни 2. Зростання кількості аварійних ситуацій через зношеність комунальної інфраструктури;

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>4. Організація сучасної системи моніторингу довкілля;</p> <p>5. Фінансування розробки Комплексного плану просторового розвитку;</p> <p>6. Залучення коштів міжнародних грантових та донорських програм, державних програм на фінансування проектів соціальної, транспортної, житлово-комунальної інфраструктури.</p> <p>7. Підтримка розвитку закладів охорони здоров'я</p>	<p>3. Зростання рівня забруднення водних об'єктів внаслідок неефективної системи очищення стічних вод;</p> <p>4. Природні катаклізми та техногенні аварії;</p> <p>5. Поширення небезпечних адвентивних інвазійних рослин, ураження дерев хворобами, шкідниками, перестійний вік значної кількості насаджень</p> <p>6. Зростання рівня захворюваності населення громади внаслідок забруднення довкілля</p>

У випадку, якщо Стратегію розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 рр. з її реалізації не буде затверджено, рівень ризику погіршення екологічної ситуації в громаді та його негативного впливу на здоров'я мешканців громади може зрости. Водночас не прийняття Стратегії спричинить до не вирішення низки проблем, які б дозволили знизити ймовірність настання цих ризиків. Зокрема:

- забруднення ґрунтів та довкілля буде продовжуватись через недосконалу систему управління відходами на місцевому рівні;
- не здійснюватиметься рекультивация ґрунтів;
- рівень медичного обслуговування населення не зростатиме; погіршуватиметься стан здоров'я населення через те, що рівень якості та доступності медичних послуг не зростатиме, не надаватимуться послуги з оздоровлення дітей;
- погіршення якості та доступності послуг через постійні аварії та перебої у водопостачанні;
- низькою залишатиметься енергоефективність будівель в громаді, в т. ч. закладів освіти і охорони здоров'я, не використовуватимуться переваги альтернативної енергетики, зокрема сонячної;
- екологічна культура мешканців громади залишиться на низькому рівні;
- не розвиватиметься органічне землеробство та не використовуватимуться сучасні технології для зрошення та управління водними ресурсами;
- у громаді не реалізуватимуть заходи інтеграції маломобільних груп населення, ветеранів у суспільство та їх адаптації у просторі;
- незадовільний стан дорожнього покриття сприятиме збільшенню ДТП;
- не відбуватиметься збільшення площ рекреаційних зон та створення зелених зон, покращення стану природних водойм, об'єктів природо-заповідного фонду

В разі неприйняття Стратегії, несприятливий характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, що можуть спричинити загрози техногенного характеру. Може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що загострять екологічну ситуацію в громаді.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, в межах території громади наведена у розділі 2 цього Звіту.

Стратегія розробляється для громади в цілому, тому вплив від реалізації цього документа буде зазнавати вся її територія.

В цілому, стан навколишнього середовища в громаді оцінюється як **задовільний**, ключовими факторами впливу на довкілля громади є:

Забруднення атмосферного повітря

У Великоберезовицькій громаді викиди забруднюючих речовин та парникових газів здійснювали 8 підприємств. Спостерігалась негативна тенденція зростання обсягів забруднюючих речовин та парникових газів в тому числі за рахунок діоксиду сірки та діоксиду азоту. В межах території Великоберезовицької громади атмосферне повітря найбільше забруднюється викидами асфальтобетонного заводу у с.Острів та комунальних підприємств (котельнь).

Іншим джерелом забруднення атмосфери у громаді є транспорт (територією громади проходить автошлях М 19 міжнародного значення Доманове - Ковель – Ковель – Чернівці (частина від Тернополя до розвилки перед Дружною) протяжністю 13 км. Близько чверті доріг потребують проведення ремонтних доріг - найбільше у Настасівському та Буцівському старостинських округах

Повітряний простір забруднюється через збільшення кількості автотранспорту; використання палива низької якості; експлуатацію технічно-застарілого автомобільного парку; аварійний стан окремих доріг. Для підтримання належного стану повітряного басейну необхідне чітке дотримання вимог природоохоронного законодавства. Компенсаційними заходами є створення територій зелених насаджень, усунення проблем аварійності доріг. Серед завдань Стратегії є ті що направлені на ремонт та модернізацію місцевих доріг, озеленення території та проведення заходів благоустрою території, впровадження муніципального енергетичного плану.

Поверхневі води: Найбільшими забруднювачами поверхневих вод, зокрема річки Серет є комунальні підприємства, що не здійснюють свою діяльність у Великоберезовицькій громаді, зокрема КП «Чортківський ВУВКГ» та КП «Теребовля» Головною причиною цього є значна зношеність каналізаційних мереж, насосних станцій, очисних споруд, несвоєчасне проведення поточних та капітальних ремонтів, припинення експлуатації обладнання у зв'язку з високою енергоємністю, низька кваліфікація обслуговуючого персоналу, недостатня увага міських і селищних голів до питань забезпечення належного функціонування згаданих об'єктів. В режимі повної біологічної очистки працюють тільки очисні споруди КП „Тернопільводоканал”, розташовані саме на території Великоберезовицької територіальної громади (41 га).

Природними джерелами забруднення річок є ерозія ґрунтів, мертва флора та фауна, антропогенними – речовини, що надходять до водних об'єктів в процесі діяльності людини. Великі площі сільськогосподарських угідь піддаються впливу різних обробок пестицидами і добривами, збільшуються території смітників. Стоки з полів також надходять у річки й канали. Забруднюються і підземні води – найважливіший резервуар прісних вод.

Водопостачання у громаді за рахунок підземних вод 91,9 % та 8,1 % - з поверхневих джерел. Найбільшим споживачем води є галузь сільського господарства, рослинництва. У переробній промисловості вода використовується на виробництво напоїв, зокрема алкогольних та виробництво м'яса. Громада не перевищує встановлені для неї ліміти використання води.

Компенсаційними заходами, які є серед проектних ідей Стратегії, - розширення мереж водопостачання, проведення капітальних ремонтів водогонів та каналізаційних систем, налагодження роботи свердловин та водонапірних веж. облаштування водних джерел, очищення та облаштування джерел та інше та інші.

3. Навантаження на земельні ресурси є досить значним внаслідок розвинутого аграрного виробництва, що використовує значні площі земельних угідь. Частка земель сільськогосподарського призначення 78,7 % в структурі всього земельного фонду (в тому числі ріллі 68,5 %).

Джерелами забруднення ґрунтів є й автодороги, інтенсивні методи ведення сільського господарства тощо.

Серед заходів, що матимуть позитивний вплив на земельні ресурси –Програма розвитку земельних відносин, розробка комплексного плану просторового розвитку, проведення інвентаризації та аудиту земель, проведення рекультивації земель та інші.

4. Негативний вплив на біо- та ландшафтне різноманіття може відбуватись через зменшення площ природних територій через забудову, розвиток сільського господарства, поширення інвазійних видів рослин.

5. Подальша зміна клімату, що супроводжуватиметься збільшення концентрації CO₂, підвищення глобальних температур, зміни кількості опадів і зміни в характері «екстремальних» погодних явищ, таких як циклони, пожежі може призвести до поширення інфекційних хвороб рослин та шкідників, вимирання окремих видів представників рослинного та тваринного світу. Позитивним вплив очікується за рахунок розробку та впровадження муніципального енергетичного плану, використання переваг альтернативної енергетики, зокрема сонячної.

6. Негативний вплив на умови проживання та здоров'я населення може посилюватись внаслідок зміни клімату; забруднення атмосферного повітря, водних ресурсів та ґрунтів; скорочення зелених зон в населених пунктах. Серед проектних ідей Плану, що протистоятимуть негативному впливу – модернізація інфраструктури лікарні, створення умов для фізичного розвитку населення, рівного доступу для всіх через підвищення рівня інклюзивності громади .

7. Негативний вплив на матеріальні активи та культурну спадщину є малоймовірним оскільки у стратегічних цілях громади розвиток інженерної інфраструктури, яка сприятиме підвищенню добробуту мешканців. Серед проектів є ті що спрямовані на розвиток та збереження культурної спадщини - розвиток рекреаційно-туристичної інфраструктури громади: Острівського джерела та туристичної локації біля церкви Святої Софії.

Отже, Стратегія містить цілі, досягнення яких може посилити негативний вплив на довкілля, проте передбачені й заходи та поректи, реалізація яких сприятимуть покращенню екологічного стану та умов проживання населення.

У Стратегії та Плані заходів не проведено поділу та конкретизації територій громади, в межах яких будуть реалізуватися ті чи інші заходи. Конкретні заходи, які увійшли до Плану заходів з реалізації Стратегії, і які реалізуватимуться для досягнення цілей та виконання завдань Стратегії, у разі необхідності, якщо це передбачено чинним законодавством, будуть проходити процедуру стратегічної екологічної оцінки чи оцінки впливу на довкілля.

В разі прийняття Стратегії т а Плану характеристики стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я у короткостроковому періоді не зміняться. Проте в середньо- і довгостроковій перспективі після реалізації заходів Стратегії та Плану, спрямованих на розширення покриття населених пунктів якісним водопостачанням, водовідведенням, проведення капітального та поточного ремонту доріг, підвищення енергоефективності комунальних установ, створення умов фізичного розвитку населення, умов для інтеграції ветеранів, маломобільних груп населення та низки інших очікується покращення умов життєдіяльності та стану здоров'я мешканців громади.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СТРАТЕГІЇ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ

Аналіз тенденцій змін екологічного стану довкілля Великоберезовецької селищної територіальної громади вказує на деяке погіршення екологічної ситуації. На території громади є **низка екологічних проблем:**

Забруднення атмосферного повітря та зміна клімату. Негативний вплив на зміну клімату чинять викиди парникових газів в атмосферу. Збільшуючи викиди парникових газів в атмосферу, люди порушують баланс, що склався впродовж століть. В результаті діяльності людини концентрація парникових газів збільшується, через що посилюється парниковий ефект, а це вже неприродний та потенційно небезпечний процес. До парникових газів належать діоксид вуглецю (CO₂), метан (CH₄), закис азоту (N₂O), гідрофторвуглеці (HFCs), перфторвуглеці (PFCs), гексафторид сірки (SF₆).

Основні джерела антропогенних викидів парникових газів наступні:

- вуглекислий газ – виділяється у великих кількостях при спалюванні палива;
- метан – виділяється в процесі розкладу гною та побутових відходів.

У 2024 році Великоберезовицькій громаді викиди забруднюючих речовин та парникових газів здійснювали 8 підприємств загальним обсягом викидів 402,6 т. Спостерігалась негативна тенденція зростання обсягів забруднюючих речовин та парникових газів в тому числі за рахунок діоксиду сірки та діоксиду азоту. В межах території Великоберезовицької громади атмосферне повітря найбільше забруднюється викидами асфальтобетонного заводу у с.Острів та комунальних підприємств (котельнь).

Громада з добре розвиненим сільським господарством, тваринництвом. Відтак можна припустити, що загрозою негативного впливу на стан атмосферного повітря на території громади, може бути хімізація сільського господарства, надмірне використання азотних добрив, обприскування посівів рідкими хімікатами. Підживлення азотом може вивільняти гази NH₃ в атмосферу, які потім можуть бути перетворені в сполуки NO_x. Велика кількість сполук NO_x в атмосфері може призвести до закислення водних екосистем і викликати різні проблеми з диханням у людей. Удобрення також може виділяти N₂O, який є парниковим газом і може сприяти руйнуванню озону (O₃) у стратосфері.

Забруднювачем атмосферного повітря в громаді є також автотранспорт. Через територію громади проходить шлях національного значення. Викиди шкідливих речовин від автотранспорту відчуваються, головним чином, в місцях житлової забудови та дорогах з відносно інтенсивним транспортним рухом. Рівень забруднення повітря там на порядок вищий ніж на територіях, де відповідний рух відсутній, а також в зелених зонах відпочинку населення. З огляду на застарілий парк автотранспортних засобів та незадовільний стан дорожнього покриття між населеними пунктами громади, автотранспорт є одним з чинників забруднення атмосферного повітря в громаді.

Погіршення якості води

У громаді є річки, найбільша -Серет, що має проблеми забруднення промисловими та комунальними стічними водами. Найбільшими забруднювачами поверхневих вод, зокрема річки Серет є комунальні підприємства, що не здійснюють свою діяльність у Великоберезовицькій громаді, зокрема КП «Чортківський ВУВКГ» та КП «Теребовля». В режимі повної біологічної очистки працюють тільки очисні споруди КП „Тернопільводоканал”, розташовані саме на території Великоберезовицької територіальної громади. Крім того річка має проблеми замулення та заростання русла; а також загальне недотримання режиму господарювання в прибережних захисних смугах.

На території Великоберезовицької громади скиди зворотних нормативно чистих без очистки вод у поверхневі водні об'єкти здійснювали підприємствами з виготовлення напоїв у обсязі . Скиди забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти у 2024 році не здійснювалися.

Ще однією екологічною проблемою громади є недосконала система очищення стічних вод та каналізації. Каналізаційна мережа наявна тільки у багатоповерхових будинках у адміністративному центрі та частині приватних домогосподарств, деяких населених пунктах громади (близько 30 % від усього житлового фонду громади). На території більшості сіл громади каналізація відсутня, населення користується індивідуальними септиками, вигрібними ямами

Збільшення побутових відходів.

Вивезення побутових відходів здійснює приватна компанія ПП «Катруб». Цією послугою охоплені усі населені пункти. Частка домогосподарств з договорами про централізоване вивезення побутових відходів становить 70 % від загальної кількості. Є потреба розвивати систему роздільного збирання побутових відходів.

На території громади є 7 сміттєзвалищ, які на даний час знаходяться в процесі ліквідації. Паспортизовані сміттєзвалища відсутні.

Деградація земельних ресурсів

Громада має потребу проведення заходів з рекультивації порушених земель, зняття та перенесення родючого шару ґрунту, консервації деградованих та малопродуктивних угідь, поліпшення сільськогосподарських і лісгосподарських угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, заболочення, вторинного засолення.

До ризиків втрати біорізноманіття та ландшафтного різноманіття в громаді, як і в області в цілому, доцільно віднести не завжди ефективного вирішення питання щодо визначення особливо цінних ділянок, які є перспективними для заповідання з подальшим наданням їм статусу природно-заповідного фонду, а також скорочення площ з природним рослинним покривом внаслідок переведення таких земель в інші категорії, що дозволяє їх нераціональну експлуатацію, збільшення площ із порушеними ділянками із знищеним рослинним покривом, стихійних сміттєзвалищ, не відповідність технологій будівництва та експлуатації дорожньо-транспортної мережі та інфраструктури, не досконала та місцями повністю відсутня рекреаційна інфраструктура та запланованих місць для коротко- та довготривалого відпочинку.

Головними чинниками, що можуть впливати на чисельність рослин із «червонокнижним» статусом, є зривання їх на букети для продажу та деградація місцезростань (для лучних та болотних видів – надмірне випасання худоби, викошування, випал трави, осушення; для лісових – проведення лісгосподарських робіт). Загрозами для лісової рослинності є: випалювання сухої рослинності у весняний період; самовільні рубки.

До ризиків впливу на здоров'я населення, які стосуються Стратегії та Плану Великоберезовицької селищної територіальної громади можна віднести: якість атмосферного повітря на ділянках впливу автотранспорту; недостатнє забезпечення об'єктами обслуговування, а саме: об'єктами фізкультурно-оздоровчого, рекреаційного спрямування та недостатня якість та доступність наданих послуг; недофінансування НСЗУ за пакетами медичних послуг; застаріле медичне обладнання та потреба в оновленні лабораторного обладнання, медичних транспортних засобів; нестача вузькоспеціалізованих лікарів через міграційні процеси, мобілізацію до ЗСУ, доступність сільського населення до медичних послуг.

Прямо пов'язати ті чи інші наслідки для здоров'я населення з впливом конкретних заходів з реалізації документів державного планування досить складно (так само, як і навпаки, довести відсутність такого зв'язку), оскільки, вплив на здоров'я часто неспецифічний і носить опосередкований характер, має пролонгований прояв, характеризується наявністю часового лагу між моментом виникнення та проявом наслідків. Можуть спостерігатися кумулятивні ефекти, пов'язані з декількома видами господарської діяльності. Так, наприклад, захворювання дихальної системи можуть бути наслідками впливу як об'єктів житлово-комунального господарства, так і транспорту.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Під час підготовки Стратегії та Плану заходів було враховано необхідність дотримання зобов'язань у сфері охорони довкілля, визначені правовими актами на міжнародному та державному рівнях.

Україна взяла на себе міжнародні обов'язки у сфері збереження та збалансованого використання біорізноманіття, підписавши понад 50 міжнародних багатосторонніх угод. Серед них:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м. Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) (Берн, 1979 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних. На території громади елементи Смарагдової мережі відсутні <https://emerald.eea.europa.eu/>. Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України виділено 39 водно- болотних угіддя міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд водно-болотних угідь є перспективними для визнання. Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції. За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що в межах території громади вищезазначені угіддя відсутні <https://wwf.ua/?364458/wwf-rozrobuv-unikalnu-mapu>.

Європейський вектор України, відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (ратифікована із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014), визначає і орієнтацію на виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язаних із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлених на міжнародному рівні, зокрема:

- Директивою № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи;
- Директивою №2004/107/ЄС щодо миш'яку, кадмію, ртуті, нікелю та поліциклічних ароматичних вуглеводнів у навколишньому повітрі;

- Директивою № 2008/98/ЄС про відходи;
  - Директивою № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС;
  - Директивою № 2009/147/ЄС про захист диких птахів;
  - Директива № 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003.
- Також Стратегія та План заходів орієнтується на положення документа Європейської Комісії COM/2021/82 final 24/02/2021 «Формування стійкої до клімату Європи – нова стратегія ЄС щодо адаптації до зміни клімату», щодо адаптації до зміни клімату.
- Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:
- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015).
    - Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 р. № 2354-VIII.
- Стратегія та План заходів враховує зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, визначені національними нормативно-правовими актами. Зокрема Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року № 2697- VIII регламентує цілеспрямованість державної політики у сфері екології на досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально- економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем. Основними засадами державної екологічної політики є:
- збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища;
  - досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році;
  - сприяння збалансованому (сталому) розвитку шляхом досягнення збалансованості складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), орієнтування на пріоритети збалансованого (сталого) розвитку;
  - інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку та у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля;
  - міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін;
  - запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища;
  - забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження;
  - забезпечення невідворотності відповідальності за порушення природоохоронного законодавства;
  - застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, «забруднювач платить»;
  - відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за

доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації;

- стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів;

- упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Закон № 2697-VIII визначає 5 стратегічних цілей державної екологічної політики (аналіз відповідності стратегічних цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики наведено в Розділі 1 цього Звіту).

Указом Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» визначено 17 цілей сталого розвитку України до 2030 року (серед яких цілі, сформульовані на захист та раціональне управління довкіллям), які є орієнтирами для розроблення документів державного планування для забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року № 1264-XII визначає, що об'єктом охорони і регульованого використання на території України є навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов та процесів, природні ресурси, як залучені в господарський обіг, так і невикористовувані в економіці в даний період (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ), ландшафти та інші природні комплекси. Також державній охороні від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки підлягають здоров'я і життя людей. Закон означає основні принципи охорони довкілля:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;

- гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;

- запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

- екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;

- збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;

- науково обґрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;

- обов'язковість оцінки впливу на довкілля;

- гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

- науково обґрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;

- безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;

- компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

- вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенних змін територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

- поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;

- вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі

широкого міждержавного співробітництва;

- встановлення екологічного податку, рентної плати за спеціальне використання води, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, рентної плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України;
- врахування результатів стратегічної екологічної оцінки.

Цілям та завданням Закону № 1264-XII відповідає *Стратегічна ціль 3. Безпечна та комфортна для проживання громада.*

Під час розробки документів державного планування ці принципи повинні бути враховані.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII встановлює правові та організаційні засади оцінки будь-яких наслідків планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідків для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідків для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів. Виконання норм Закону № 2059-VIII спрямоване на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. *Цілям та завданням Закону № 2059-VIII відповідає Оперативна ціль 3.2. Чисте довкілля та енергоефективність підвищують привабливість громади (завдання: 3.2.2. Забезпечити захист і збереження основних компонентів довкілля (повітря, вода, ґрунт, біорізноманіття, ліси), 3.2.3. Підвищити енергоефективність публічних установ та забезпечити можливість використання альтернативних джерел енергії, 3.2.1. Забезпечити управління ПВ та формувати екологічну культуру мешканців), Оперативна ціль 3.3. Громада безпечна та безбар'єрна (завдання: 3.3.2. Забезпечити ефективне функціонування системи цивільного захисту та правопорядку для підтримки безпеки громади), Оперативна ціль 1.3. Туристично-рекреаційна інфраструктура та послуги приваблюють відвідувачів та мешканців громади (завдання: 1.3.2. Розвивати рекреаційно-туристичну інфраструктуру привабливу для туриста та мешканця громади)*

Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-XII регламентує правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів, які повинні бути враховані при розробці документів державного планування. Законом № 2456-XII визначено, що збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:

- встановлення заповідного режиму;
- організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання;
- додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля;
- запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони;
- здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання;
- встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері;
- проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Водночас території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися у природоохоронних, науково-дослідних, освітньо-виховних, оздоровчих та інших рекреаційних цілях, а також для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Цілям та завданням Закону № 2456-XII відповідає Операційна ціль 3.2. Чисте довкілля та енергоефективність підвищують привабливість громади

Правові основи управління водними ресурсами визначені Водним кодексом України (від 06.06.95 № 213/95-ВР) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 року набув чинності Закон України

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 року № 1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства (Державне агентство водних ресурсів України).

До основних нормативно-правових актів у сфері екології та користування водними ресурсами належать:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 р. №321, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 р. № 1100, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 р. № 1100 «Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998р. № 2024, зі змінами);
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 р. № 400 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10).

Цілям та завданням Закону № 1830-VIII відповідає Оперативна ціль 3.1. Транспортна, житлово-комунальна інфраструктура безпечна та відповідає потребам мешканців, бізнесу (завдання: 3.1.1. Забезпечити якісні та безпечні умови транспортного сполучення шляхом розвитку та відновлення дорожньої інфраструктури).

- Правові та організаційні основи, а також екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря регламентуються Законом України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р. № 2707-XII. Закон № 2707-XII спрямований на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та довкілля. Документ передбачає регулювання діяльності, що впливає на погоду і клімат.

Серед основних нормативно-правових актів у галузі охорони атмосферного повітря є:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001 р. N 1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. N 302 «Про затвердження

Порядку проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи»;

- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 14.01.2020 № 52 «Про затвердження гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.96 № 173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів».
- *Цілям та завданням Закону № 2707-XII відповідає Оперативна ціль 3.1. Транспортна, житлово-комунальна інфраструктура безпечна та відповідає потребам мешканців, бізнесу (завдання: 3.1.1. Забезпечити якісні та безпечні умови транспортного сполучення шляхом розвитку та відновлення дорожньої інфраструктури). Оперативна ціль 3.2. Чисте довкілля та енергоефективність підвищують привабливість громади (завдання 3.2.5. Підвищити енергоефективність публічних установ та забезпечити можливість використання альтернативних джерел енергії).*

Закон України «Про управління відходами» від 20.06.2022 № 2320-IX регламентує правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище. Закон № 2320-IX визначає, що основними цілями державної політики у сфері запобігання утворенню та управління відходами є:

- захист здоров'я людей та навколишнього природного середовища від негативного впливу відходів; здійснення заходів у сфері управління відходами без загрози здоров'ю людей та спричинення шкоди навколишньому природному середовищу в межах встановлених нормативів шкідливого впливу фізичних факторів;
- дотримання ієрархії управління відходами;
- запровадження розширеної відповідальності виробника.

Цілям та завданням Закону № 2320-IX відповідає 3.2. Чисте довкілля та енергоефективність підвищують привабливість громади (завдання 3.2.1. Забезпечити управління ПВ та формувати екологічну культуру мешканців)

Закон України «Про рослинний світ» від 09.04.1999 р. № 591-XIV встановлює основні вимоги до охорони, використання та відтворення рослинного світу під час здійснення діяльності, яка впливає на стан його охорони, використання та відтворення. Серед них:

- збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного світу;
- збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань;
- науково обґрунтованого, невиснажливого використання природних рослинних ресурсів;
- здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ;
- охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб;
- здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу;
- регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з врахуванням інтересів охорони здоров'я населення.

Закон України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 р. № 2894-III регламентує здійснення заходів щодо охорони, науково обґрунтованого, невиснажливого використання і відтворення тваринного світу. Згідно із Законом № 2894-III під час здійснення будь-якої діяльності, яка може вплинути на середовище існування диких тварин та стан тваринного світу, повинно забезпечуватися дотримання таких основних вимог і принципів:

- збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі;

- недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин;
- збереження цілісності природних угруповань диких тварин;
- додержання науково обґрунтованих нормативів і лімітів використання об'єктів тваринного світу, забезпечення невиснажливого їх використання, а також відтворення;
- раціональне використання корисних властивостей і продуктів життєдіяльності диких тварин;
- платність за спеціальне використання об'єктів тваринного світу;
- регулювання чисельності диких тварин в інтересах охорони здоров'я населення і запобігання заподіяння шкоди довкіллю, господарській та іншій діяльності;
- урахування результатів оцінки впливу на довкілля об'єктів господарської та іншої діяльності, які можуть негативно впливати на стан тваринного світу.

Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р. № 1805-III регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь. Охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Відтак доречним є передбачити їх охорону в документах державного планування.

Охорону довкілля забезпечують також містобудівні заходи шляхом раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природно-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій.

Основним правовим актом, який встановлює правові та організаційні основи містобудівної діяльності і спрямований на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, є Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року №3038-VI. Закон № 3038-VI передбачає обов'язкову розробку комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, що визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Цілям та завданням Закону №3038-VI відповідає Оперативна ціль 1.1. Громада інвестиційно приваблива (завдання 1.1.1. Забезпечити ефективне просторове планування розвитку території. Інвестувати та підготувати об'єкти для залучення інвестицій), Оперативна ціль 1.3. Туристично-рекреаційна інфраструктура та послуги приваблюють відвідувачів та мешканців громади (завдання 1.3.1. Популяризувати громаду та формувати її туристичний імідж. 1.3.2. Розвивати рекреаційно-туристичну інфраструктуру привабливу для туриста та мешканця громади)

Процедурні аспекти стратегічної екологічної оцінки документів державного планування в Україні регламентуються Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 року № 2354-VIII (зі змінами). Так, СЕО – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу СЕО, складання звіту про СЕО, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування. Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та

затвердження документів державного планування. Відповідно до підпункту 6 пункту 1 статті 1 Закону № 2354-VIII наслідки для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, під час проведення стратегічної екологічної оцінки повинні бути оцінені в розрізі компонентів довкілля.

До основних документів, які регламентують СЕО також належать:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 2 травня 2023 р. № 430 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення».

Засади захисту довкілля під час інвестиційної діяльності закладено в Законі України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. №1560-XII. Він встановлює заборону інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності. Інвестор також зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля його діяльності у випадках та порядку, встановлених Законом України

«Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII.

Відповідно до нормативно-правової бази України Стратегія та План заходів відповідають низці зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- проведення природоохоронних заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проєктне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- підвищення комфортності сформованої інфраструктури за рахунок її відновлення, будівництва, реконструкції та модернізації;
- вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- вдосконалення системи управління відходами, в т. ч впровадження роздільного збору сміття;
- забезпечення загальної доступності Стратегії та Плану заходів, а також самого звіту про СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом розміщення на офіційному веб-сайті селищної ради та в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки.

Цілям та завданням Закону №1560-XII відповідають більшість оперативних цілей Стратегії та Плану заходів громади.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (І, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ -50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Відповідно до Методичних рекомендацій зі здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори і фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, безпеки життєдіяльності населення та взаємодії цих факторів. Вторинні наслідки – це вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття. Кумулятивні наслідки – це нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Синергічні наслідки – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

Робоча група здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Стратегії та Плану на складові довкілля відповідно до контрольного переліку питань, наведеного в таблиці 6.1.

Таблиця 6.1.Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів з її відповідно до контрольного переліку питань

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			+	+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		+		+
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			+	+
4. Появу джерел неприємних запахів?			+	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	+
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			+	+
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?		+		+
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			+	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?		+		+
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			+	
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			+	
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			+	
14. Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод?			+	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			+	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			+	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних побутових відходів?			+	+

18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			+	
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів управління відходами?			+	
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		+		+
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			+	+
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями стратегії регіону?			+	
Біорізноманіття				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	+
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?			+	+
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?		+		+
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?		+		+
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'яток природи тощо)?			+	
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			+	+
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		+		+
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	+
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			+	+
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?		+		+
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	
Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
42. Погіршення екологічного моніторингу?			+	

43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			+	
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			+	
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			+	
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			+	
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності спричиняють значний негативний екологічний ефект, що матиме вагомий негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			+	

Визначені в проєкті Стратегії та Плані заходів стратегічні та оперативні цілі та проєкти місцевого розвитку, скеровані на досягнення визначених цілей, дозволяють оцінити їх ймовірний вплив на стан довкілля, в т. ч. здоров'я населення, в розрізі його окремих компонентів: атмосферне повітря, водні ресурси, земельні ресурси, біорізноманіття та природоохоронні території, рекреаційні території та культурна спадщина, управління відходами, здоров'я населення та інфраструктура.

Загалом цілі і завдання Стратегії та проєкти місцевого розвитку Плану заходів зорієнтовані на забезпечення високої якості життя та економічного зростання на основі екологічно невиснажливого господарювання через відновлення та розвиток комунальної інфраструктури та підвищення якості публічних послуг. Відтак у середньо- та довгостроковій перспективі їх реалізація не повинна мати негативного впливу на довкілля, в т. ч. здоров'я населення, а навпаки сприяти охороні і збереженню навколишнього природного середовища та покращенню здоров'я населення.

Проте під час виконання окремих завдань Стратегії та проєктів Плану можуть мати місце тимчасові короткотермінові негативні впливи на довкілля. Здебільшого до них належать проєкти, пов'язані з розвитком дорожньо-транспортної інфраструктури, інженерної інфраструктури тощо (наприклад, під час будівництва/капітального ремонту доріг, водопровідних, водовідвідних та каналізаційних мереж, об'єктів соціальної інфраструктури, в т. ч. тимчасового негативного впливу може зазнати довкілля, зокрема ґрунти, прилеглих територій, де виконуватимуться роботи, збільшиться обсяг відходів, в т. ч. відходів будівництва; заходи з підвищення енергоефективності, теплоізоляції в закладах соціальної сфери можуть завдати тимчасової короткотермінової шкоди довкіллю під час їх проведення; і т. п.). Загалом реалізація завдань, які можуть мати тимчасовий короткостроковий негативний вплив на компоненти довкілля, з високою ймовірністю буде супроводжуватися позитивними вторинними наслідками для здоров'я населення та його життєдіяльності, оскільки передбачає розвиток інфраструктури (в т. ч. сфери охорони здоров'я, фізичної культури та спорту), створення рекреаційних зон, підвищення доступності соціальних та адміністративних послуг для мешканців громади, покращення водопостачання та водовідведення тощо. Реалізація завдань Стратегії та проєктів Плану не повинна спричинити до появи вторинних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення.

У таблиці 6.2 наведено оцінку ймовірного впливу реалізації цілей Стратегії на компоненти довкілля.

Таблиця 6.2. Оцінка ймовірного впливу реалізації цілей Стратегії на компоненти довкілля

Фактори впливу	Компоненти довкілля, що зазнають впливу							
Стратегічні та оперативні цілі	Атмосферне повітря	Водні ресурси	Відходи	Земельні ресурси	Біорізноманіття і природоохоронні території	Рекреаційні зони та культурна спадщина	Населення та інфраструктура	Екологічне управління та моніторинг
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. ГРОМАДА З КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЮ ЕКОНОМІКОЮ ТА РЕАЛІЗОВАНИМ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ								
Оперативна ціль 1.1. Громада інвестиційно приваблива	0	0	+	++	0	0	+	0
Оперативна ціль 1.2. Бізнес громади орієнтований на інноваційність та сталий розвиток	0	0	-	-	0	0	+	0
1.3. Туристично-рекреаційна інфраструктура та послуги приваблюють відвідувачів та мешканців громади	-	+	-	0	0	++	++	0
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. ГРОМАДА З ДОСТУПНИМИ, ЯКІСНИМИ СОЦІАЛЬНИМИ ТА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ПОСЛУГАМИ								
Оперативна ціль 2.1. Доступні, якісні та сучасні освітні послуги	0	0	0	0	+	0	++	+
Оперативна ціль 2.2. Розвинута сфера охорони здоров'я забезпечує своєчасне та якісне отримання медичних послуг незалежно від місця проживання	0	0	0	0	0	0	++	0
Оперативна ціль 2.3. Розвинута сфера культури забезпечує соціальну згуртованість та розвиток особистості	0	0	0	0	0	0	++	0
Оперативна ціль 2.4. Розвинена сфера фізичної культури та спорту задовольняє потребу в активному дозвіллі	0	0	0	0	0	+	++	0
Оперативна ціль 2.5. Належні послуги соціального захисту та інклюзивне середовище громади підвищують якість життя	0	0	0	0	0	+	++	0
Оперативна ціль 2.6 Соціально відповідальна влада надає якісні адміністративні послуги та забезпечує інституційну спроможність громади	0	0	0	0	0	+	++	++
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. БЕЗПЕЧНА ТА КОМФОРТНА ДЛЯ ПРОЖИВАННЯ ГРОМАДА								
Оперативна ціль 3.1. Транспортна, житлово-комунальна інфраструктура безпечна та відповідає потребам мешканців, бізнесу	+	++	-	-	+	++	+	0
Оперативна ціль 3.2. Чисте довкілля та енергоефективність підвищують привабливість громади	++	++	++	+	++	++	+	+
Оперативна ціль 3.3. Громада безпечна та безбар'єрна	+	0	0	0	0	0	++	0

(--)- значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним;
 (-) - помірний (короткостроковий та/або тимчасовий, та/або непрямий) негативний вплив. Цей вплив є прийнятним;

(0) – немає впливу;

(+) – помірний (короткостроковий та/або тимчасовий, та/або непрямий) позитивний вплив;

(++) – значний позитивний вплив.

На основі наведених в таблицях 6.1 і 6.2 оцінок можна зробити наступні висновки щодо ймовірних наслідків від реалізації цілей і завдань Стратегії та проєктів місцевого розвитку Плану заходів для компонентів довкілля та здоров'я населення:

➤ **Атмосферне повітря.** До короткострокових негативних впливів на стан атмосферного повітря (викидів забруднюючих речовин від стаціонарних та пересувних джерел) ймовірно може спричинити виконання проєктів, пов'язаних з капітальним ремонтом соціальної інфраструктури. Під час будівництва та капітальних ремонтів закладів соціальної сфери, передбачаються незначні викиди забруднюючих речовин від процесів зварювання, газорізання, фарбування, вантажно-розвантажувальних процесів та при роботі будівельної автотехніки. Такий вплив матиме короткочасний характер. *Проєкти пов'язані з будівництвом/ремонтом доріг та придорожньої інфраструктури*, зокрема під час капітального ремонту доріг, тротуарів, системи вуличного освітлення, зупинок громадського транспорту, встановлення пандусів і т.п., які будуть пов'язані з роботою великогабаритної спецтехніки під час проведення будівельних та ремонтних робіт. Проєкти спрямовані на розвиток туристично-рекреаційного потенціалу громади передбачають збільшення кількості автотранспортних засобів на території громади, що може спричинити до тимчасового збільшення об'єму викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення.

Водночас у Стратегії та Плані заходів передбачено цілі та проєкти/програми, орієнтовані на зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря, а саме: Програма охорони навколишнього природного середовища Великоберезовицької ОТГ на 2024 - 2026рр. передбачає озеленення території, утримання зелених насаджень (агротехнічні заходи), утримання газонів та узбіччя доріг, парків та скверів. Проєкти Розробка та впровадження Муніципального енергетичного плану громади, Проведення заходів з енергоефективності комунальних закладів громади сприятимуть підвищенню енергоефективності комунальних закладів, використання альтернативної енергетики.

Також очікується, що формування якісної дорожньої та придорожньої інфраструктури в громаді, в середньостроковій перспективі дозволить зменшити кількість шкідливих викидів в атмосферне повітря від автомобільного транспорту і матиме позитивний вплив на стан довкілля загалом та атмосферного повітря зокрема.

Погіршення клімату і мікроклімату в результаті реалізації цілей і завдань Стратегії та Плану заходів не очікується, оскільки відсутні причини, які спричиняють до їх зміни, а цілі і завдання скеровані на покращення екологічної ситуації в громаді.

Водні ресурси. До ймовірного негативного впливу на стан водних ресурсів може спричинити реалізація завдань, пов'язаних з розвитком виробництва та залученням і розвитком нового бізнесу загалом, під час здійснення яких у водні об'єкти можуть потрапляти забруднюючі речовини, пестициди, відходи будівництва тощо. Однак громада, стимулюючи виробника ставить вимогу розвивати екологічно чисте виробництво. Проєкти та Програми місцевого розвитку Плану заходів скеровані на раціональне використання водних ресурсів громади та запобіганню їх забруднення, зокрема:

Програма фінансової підтримки КП Аква Сервіс Великоберезовицької селищної ради та поповнення його статутного фонду на 2026 рік спрямована на ремонт водопровідної мережі та вежі водопостачання. Також покращенню якості та доступності води сприятимуть Проєкти плану заходів спрямовані на розширення мережі водопостачання та водовідведення. Тому реалізація Стратегії та Плану заходів не має призвести до погіршення стану водних ресурсів.

Відходи. Ймовірне збільшення обсягу утворюваних побутових відходів може спричинити реалізація окремих завдань Стратегії та проєктів Плану заходів, скерованих на їх виконання, що

пов'язані з будівництвом та ремонтами житла, об'єктів соціальної сфери та інфраструктури, зокрема будівництвом і облаштуванням укріплень, доріг тощо.

Водночас Стратегія містить оперативну ціль 3.2: «Чисте довкілля та енергоефективність підвищують привабливість громади» та завдання «3.2.1. Забезпечити управління ПВ та формувати екологічну культуру мешканців» проектом якого є «Розробка місцевого плану управління відходами», «Модернізація інфраструктури поводження з побутовими відходами», що передбачає сортування побутових відходів, розширення території охоплення послугою вивезення побутових відходів, впровадження нових технологій в управління побутовими відходами.

Відтак реалізація Стратегії та Плану заходів сприятиме покращенню стану довкілля, через створення ефективної системи управління відходами у громаді.

Земельні ресурси. Короткостроковий тимчасовий негативний вплив на природні ландшафти, земельні ресурси та ґрунти може спричинити реалізація завдань Стратегії та виконання проєктів місцевого розвитку Плану заходів, пов'язаних з будівництвом, капітальними ремонтами та модернізацією об'єктів соціальної сфери (будівель закладів освіти, культури, охорони здоров'я, спорту) та дорожньо-транспортної й інженерної інфраструктури (доріг та супутньої інфраструктури, мереж водопостачання та водовідведення, каналізаційних очисних споруд).

Проте до Стратегії та Плану заходів включені завдання та проєкти, програми для їх виконання, які повинні забезпечити подальший позитивний вплив на ґрунти та запобігати їхньому забрудненню, зокрема:

- Програма розвитку земельних відносин, землеустрою та розробки містобудівної документації на території Великоберезовицької селищної ради на 2026-2028 роки
- Проєкт «Аудит ресурсів територіальної громади (комунальні, землі, водні ресурси, інвестиційно та туристично-привабливі об'єкти)».

Біорізноманіття і природоохоронні території. Стратегія та План заходів, як невід'ємна складова її реалізації, не передбачають виконання завдань, які можуть спричинити до негативного впливу на біорізноманіття, об'єкти природно-заповідного фонду. Проте ймовірність настання ризиків негативного впливу на біорізноманіття та території з природними обмеженнями буде залежати від розташування територій, на яких будуть реалізуватися завдання Стратегією, пов'язані з розвитком інфраструктури та дорожнього господарства, та їх наближенням до природоохоронних об'єктів і територій. Оцінка їх потенційного впливу на довкілля та здоров'я населення буде здійснена окремо відповідно до вимог законодавства України.

Водночас окремі оперативні цілі Стратегії та проєктів місцевого розвитку Плану заходів опосередковано зосереджені на збереження та охорону біорізноманіття і територій з природними обмеженнями. Серед них: Програма підтримки релігійних громад передбачає очищення та облаштування Острівського джерела та туристичної локації біля церкви Святої Софії.

Рекреаційні зони та культурна спадщина. У Стратегії та Плані заходів є оперативні цілі та проєкти реалізація яких націлена на відновлення та розвиток рекреаційних зон та збереження культурної спадщини. Серед них: Проєкт «Рекреаційно-туристичний веломаршрут громади Великоберезовицької ТГ», Програма підтримки релігійних громад.

Населення та інфраструктура. Реалізація певних завдань Стратегії та проєктів місцевого розвитку Плану заходів, які скеровані покращення умов життєдіяльності населення, в т. ч. через відновлення та розвиток інженерної та дорожньо-транспортної інфраструктури тощо, а також збереження здоров'я населення, може мати тимчасові негативні впливи на довкілля. Проте, за умови дотримання встановлених екологічних нормативів та санітарних норм та правил, цей вплив буде зведено до мінімуму. А в середньо- та довгостроковій перспективі очікується позитивний вплив від їх реалізації. Серед таких проєктів:

- Проєкт Завершення будівництва АЗПСМ у с. Настасів
- Проєкт Модернізація та забезпечення енергетичної стійкості закладів первинної медичної допомоги Великоберезовицької громади
- Проєкт Будівництво спортивних залів з легких конструкцій на території закладів загальної

- середньої освіти Великоберезовицької громади
- Проект Будівництво спортивних майданчиків зі штучним покриттям на території закладів освіти Великоберезовицької громади
- Проект Створення Центру розвитку та соціальної адаптації на базі котельні в селищі Велика Березовиця
- Проект Реконструкція басейну для реабілітаційних заходів на території Острівського ліцею
- Проект Створення простору «Об'єднані турботою» та інші

Слід звернути увагу, що реалізація Стратегії матиме позитивний вплив для різних поколінь та соціальних груп населення зокрема дітей, молоді, маломобільних осіб, ветеранів, військовослужбовців тощо.

Екологічне управління та моніторинг. Стратегія та План заходів не передбачають послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки. Водночас у Стратегії та Плані заходів передбачено заходи з підвищення енергоефективності громади, ефективного використання території, надр та ресурсів громади тощо. В громаді реалізувалась низка місцевих програм, скерованих на запобігання шкоди довкіллю.

Вірогідність того, що реалізація Стратегії та Плану заходів породить поодинокі незначні за масштабом впливи, які у сукупності можуть сформувати істотний кумулятивний ефект, оцінюється як низька.

Таким чином, реалізація Стратегії може мати тимчасовий та локальний негативний вплив, але в цілому на перспективу негативний вплив від реалізації завдань та досягнення цілей Стратегії не прогнозується. Завдяки реалізації завдань, спрямованих на раціональне використання та відновлення природних ресурсів, впровадження заходів енергоефективності, можна очікувати поліпшення існуючої екологічної ситуації в громаді та посилення її адаптації до змін клімату.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ

Реалізація Стратегії та Плану заходів передбачає виконання заходів та проєктів, пов'язаних з будівництвом, енергозбереженням та раціональним використанням природних ресурсів, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному контексті середовища життєдіяльності мешканців та гостей громади. На основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів, для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Стратегії та Плану заходів пропонується реалізація комплексу заходів в розрізі компонентів довкілля. Зокрема:

Атмосферне повітря і клімат. Для зменшення впливу викидів шкідливих речовин (у т. ч. генерованих автомобільним транспортом) в атмосферу на якість повітря та клімат, доцільно:

- створити території зелених насаджень обабіч автошляхів;
- стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях економіки громади (в першу чергу, комунальних закладів)
- використання альтернативної енергетики – створення дахових сонячних електростанцій комунальних установ.

Водні ресурси. Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств у ґрунт та поверхневі води необхідно:

- розширити мережу та здійснити поступову заміну зношених інженерних систем водопостачання та водовідведення;
- здійснити будівництво очисних споруд із застосуванням новітнього обладнання та технологій;
- здійснювати постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронного законодавства;
- провадити паспортизацію та регулярне очищення водних об'єктів громади.

Земельні ресурси. Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід:

- провести інженерно-технічні, агролісомеліораційні та ґрунтозахисні заходи;
- створювати лісові захисні насадження на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг;
- запровадити громадський контроль за веденням лісового господарства на території громади;
- здійснювати масово-роз'яснювальну роботу для попередження підпалів сухостою та незаконної вирубки лісів;
- здійснювати ліквідацію аварійних, фаутичних дерев та сухостою;
- провести закупівлю та висадку саджанців дерев і квітів, розбивку клумб, квітників тощо в громадських місцях;
- своєчасно проводити викошування узбіч, зон зелених насаджень, парків, скверів, місць загального користування.

Управління відходами. Для запобігання забрудненню території громади ПВ, у т. ч. появи несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно:

- регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ в місцях скупчення населення (громадські простори, осередки дозвілля та рекреації) та своєчасно їх ліквідувати;
- розробити місцевий план управління відходами;
- встановити контейнери для сортування сміття (скло, папір, пластикові пляшки та змішані відходи) в населених пунктах громади;
- вдосконалити систему збирання та вивезення сміття (графіки вивезення) на усій території громади;

- посилити просвітницьку діяльність щодо створення екологічної культури місцевих мешканців не лише серед дітей, але й серед осіб зрілого віку;

Території та об'єкти природно-заповідного фонду та біорізноманіття. Для збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також рослинного і тваринного світу громади доцільно:

- розробити, розширити і впровадити нові форми залучення громадськості до процесу формування і реалізації місцевої політики, у тому числі екологічної, зокрема розробки місцевих програм розвитку у сфері захисту довкілля;
- залучити представників бізнесу до реалізації екологічних проєктів;
- здійснити заходи щодо запобігання інтродукції та поширення чужорідних видів рослин, які загрожують природним екосистемам;
- провести заходи з озеленення населених пунктів;
- впровадити заходи щодо охорони тваринного світу та боротьби з браконьєрством.

Рекреаційні зони та культурна спадщина. З метою розвитку рекреаційних зон на території громади, а також збереження та використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь необхідно:

- здійснити облаштування рекреаційних зон на території громади, а також здійснювати їх обслуговування (прибирання, вивезення сміття тощо) на періодичній основі;
- забезпечити захист об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження;
- сприяти підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації працівників у сфері охорони культурної спадщини.

Здоров'я населення. Для запобігання погіршенню здоров'я населення громади необхідно:

- вдосконалювати і розширювати медичні послуги, що надають заклади охорони здоров'я в громаді;
- покращити матеріально-технічну базу закладів охорони здоров'я громади;
- збільшити кількість аптечних закладів на території громади;
- проводити інформаційно-оздоровчі заходи щодо популяризації активного способу життя, формування відповідального ставлення до оточуючого середовища та власного здоров'я.

Окремі рекомендації для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії та План заходів були враховані під час підготовки заходів з реалізації оперативних цілей Стратегії. На всіх етапах реалізації Стратегії та Плану заходів заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі згідно з вимогами Водного кодексу України, Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про екологічну мережу України», «Про охорону земель», «Про охорону атмосферного повітря» та інших.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ

Стратегія розвитку Великоберезовицької СТГ розроблена на довгостроковий період і є документом стратегічного планування.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії вказує на те, що її реалізація позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття тощо. Це означає, що Стратегія спрямована на екологічно збалансований сценарій розвитку.

Водночас у контексті стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів можуть бути розглянуті й інші сценарії розвитку. У рамках стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану як альтернативні розглянуто три сценарії, а саме

- 1) **«Нульовий сценарій»**, за яким Стратегія та План заходів не затверджується та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію у громаді
- 2) **«Песимістичний сценарій»** війна триватиме до 2030 року, а ситуація перетворюватиметься на критичну;

2) **«Стримано оптимістичний сценарій»** – війна припиниться у 2026 році та почнеться відновлення країни міжнародною спільнотою.

Гіпотетичний «нульовий» сценарій пов'язаний із збереженням нинішнього стану речей. Цей варіант виходить з того, що зміни практично не відбуватимуться. Зростатиме смертність населення та зменшуватиметься народжуваність а від так відбуватиметься старіння населення, Прогнозується стабільний рівень зайнятості населення, але і з значним прихованим безробіттям. Проблеми з дорожньою та комунальною інфраструктурою залишатимуться не вирішеними, або вирішуватимуться частково. Безпекова ситуація залишатиметься напруженою через війну. Все це стримує реалізацію заходів з охорони та збереження компонентів довкілля і забезпечення збалансованого розвитку територіальної громади. Головною потенційною загрозою гіпотетичного «нульового» сценарію є потенційна втрата системності розвитку територіальної громади в середньо- та довгостроковій перспективі, що може стати причиною її інерційного розвитку.

В разі не затвердження Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади на період до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027рр. з її реалізації тенденції змін у стані довкілля збережуться, вплив на компоненти довкілля та здоров'я людей залишиться на теперішньому рівні з перспективою подальшого погіршення, оскільки не буде забезпечено реалізацію завдань і заходів, які спрямовані на покращення екологічної ситуації. Погіршення ситуації може проявитись у збільшенні викидів в атмосферу, забрудненні водних та земельних ресурсів, посиленні проблем управління відходами, руйнуванні об'єктів культурної спадщини. Водночас може погіршитися і стан здоров'я населення через зниження рівня доступності та спроможності мережі закладів охорони здоров'я, падіння якості медичних послуг тощо.

Реалізація гіпотетичного «нульового» сценарію ілюструє значне загострення екологічних проблем, які не сприятимуть формуванню комфортних умов життєдіяльності населення та можуть спричинити до погіршення його здоров'я.

Відтак за результатами аналізу визначено, що в рамках гіпотетичного «нульового» сценарію розвиток Великоберезовицької територіальної громади буде ускладнений, і цей сценарій з високою ймовірністю може призвести до погіршення екологічної ситуації, що в кінцевому результаті негативно позначиться на здоров'ї населення.

Песимістичний сценарій розвитку громади передбачає тривалу війну до 2030 року, що призведе до економічної нестабільності, втрати людських і матеріальних ресурсів, а також уповільнює процес відновлення громади. Низький рівень народжуваності та високий рівень смертності,

міграція населення, особливо молоді та працездатного віку, призведе до зменшення економічно активного населення громади. Мобілізація осіб чоловічої статі та збільшення числа тих, що загинули призводитиме до посилення гендерних дисбалансів. Відбуватиметься старіння населення, а частка осіб похилого вік, інвалідів, ВПО зростатиме, що створить додатковий тиск на систему соціальних послуг та медицину. Відсутність інвестицій та висока залежність від державних дотацій гальмують економічний розвиток громади. Рівень безробіття зростає особливо серед осіб жіночої статі. Водночас підприємства відчуватимуть кадровий голод на вакансії для чоловічої статі. Більшість економічних ініціатив будуть заморожені через ризики війни та нестабільну фінансову ситуацію (стратегічна ціль 1). Інфраструктурні проєкти заморожені або відкладені через обмежені фінансові можливості місцевого бюджету та відсутність державного, грантового фінансування. Недостатнє фінансування на утримання доріг, водопостачання та електропостачання призведе до погіршення якості послуг та підвищення соціальної напруги. Погіршення доступу до медичних, освітніх та соціальних послуг через нестачу кадрів, зростання захворюваності та соціальних проблем (стратегічна ціль 2). Зростання соціальної напруги через нерівномірний доступ до ресурсів, що може призвести до конфліктів серед мешканців. Посилення екологічних проблем через не вирішення проблем розвитку соціальної та інженерної інфраструктури, забруднення ґрунтів, водних ресурсів. Песимістичний сценарій відображає критичну ситуацію, за якої Великоберезовицька територіальна громада зосереджується на виживанні та мінімальному відновленні. Стагнація економіки, погіршення інфраструктури та соціальна нестабільність уповільнюють реалізацію стратегічних цілей та віддаляють досягнення візії громади. Реалізація песимістичного сценарію розвитку громади може спричинити до загострення екологічних проблем, які не сприятимуть формуванню комфортних умов життєдіяльності населення та можуть спричинити до погіршення його здоров'я. Відтак за результатами аналізу визначено, що в рамках песимістичного сценарію розвитку громади поступ громади буде ускладнений, і цей сценарій з високою ймовірністю може призвести до погіршення екологічної ситуації в громаді, що в кінцевому результаті негативно позначиться на здоров'ї населення.

Третій альтернативний «стримано оптимістичний» сценарій передбачає що війна закінчиться у 2026 році. Громада активно залучатиме інвестиції для реалізації стратегічних цілей, в тому числі за рахунок міжнародної підтримки для відновлення країни. Чисельність населення зростає за рахунок повернення місцевого населення з-за кордону, підвищення народжуваності на зниження рівня смертності у громаді, міграційних потоків. Ринок робочої сили поповниться також за рахунок демобілізованих чоловіків та зменшаться гендерні дисбаланси на ринку праці.

Спостерігатиметься економічне зростання та покращення добробуту населення. Цьому сприятиме поживлення підприємницької активності через стабілізацію ситуації. На рівні держави відбуватиметься поетапне підвищення мінімальної заробітної плати, що вплине на оплату праці закладів бюджетної сфери, а відтак і сприятиме наповненню місцевого бюджету за рахунок ПДФО. Збільшиться кількість суб'єктів господарювання економіки, як юридичних осіб, так і ФОПів. Економічне зростання сприятиме зниженню рівня безробіття та зростанню рівня зайнятості та заробітної плати у всіх сферах економіки.

Розвиватиметься інженерна інфраструктура та якість послуг у сфері житлово-комунального господарства, зокрема розширюватиметься мережа водопостачання та водовідведення, проводитиметься ремонт та модернізація місцевих доріг, модернізуватиметься інфраструктура, використання альтернативної енергетики та інше.

Реалізовуватиметься чимало проєктів, які матимуть екологічне спрямування, зокрема спрямованих на розширення доступності та якості водопостачання та водовідведення, проведення капітальних ремонтів доріг, інвентаризації земель та проведення нормативно-грошової оцінки, рекультивзації земель, озеленення території, заходів підвищення енергоефективності комунальних установ та використання дахових сонячних електростанцій, розроблено місцевий план управління відходами та інше.

Оптимістичний сценарій передбачає стійке зростання громади, реалізацію стратегічних цілей і досягнення стратегічного бачення громади. Економічне зростання, поліпшення інфраструктури,

безпеки та якості послуг забезпечать добробут мешканців та сталий розвиток території. Також аналізований проєкт Стратегії та Плану заходів передбачає врахування ключових викликів, які впливають на людину, інфраструктуру, безпекове середовище, економіку, довкілля, здоров'я населення тощо. Відтак в інтересах забезпечення ефективного системного розвитку громади найбільш прийнятним варіантом буде затвердження аналізованого проєкту Стратегії та Плану заходів з врахуванням рекомендацій, викладених у даному Звіті.

Стратегічна екологічна оцінка проводилась з врахуванням типу документу Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів з її реалізації та характеру планованої діяльності (комплексний прогноз розвитку громади). Також, враховано доступність інформації про сучасний стан довкілля та тенденції його зміни.

Для підготовки Звіту про стратегічну екологічну оцінку використано наступні **вихідні дані**:

- a. вихідні дані для розробки Стратегії (інформація селищної ради, результати опитувань, глибинні інтерв'ю);
- b. статистичні дані Державної служби статистики України, Головного управління статистики у Тернопільській області
- c. офіційні дані органів виконавчої влади, на які покладено функції і завдання спостереження та інформаційного забезпечення державної системи моніторингу довкілля (Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерство охорони здоров'я України, Національна служба здоров'я України, Міністерство розвитку громад і територій України, Державне агентство водних ресурсів України, Державне агентство лісових ресурсів України, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру);
- d. дані Управління екології та природних ресурсів Тернопільської обласної державної адміністрації.
- e. регіональні, галузеві програми;
- f. публікації і експертні оцінки незалежних експертів про стан навколишнього природного середовища.

У процесі проведення СЕО використано такі методи:

З огляду на стратегічний характер документа державного планування, ключове значення у виконанні СЕО мали **методи стратегічного аналізу**. Насамперед, доречним виявилось застосування аналізу контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв'язків з іншими документами державного планування. Відповідність цілей та завдань Стратегії та Плану заходів загальним цілям оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, державної екологічної політики та цілям, завданням, напрямкам галузевих документів державного планування.

Методи статистичного аналізу для поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення на території, яку охоплює проєкт Стратегії та Плану.

Метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів, викладених у публічних звітах та аналітичних матеріалах, а також метод екстраполяції, оскільки цей метод полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє і ґрунтується на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки, з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку.

Для визначення інтегрованого впливу використано **мультикритеріальний аналіз** – метод оцінки величини і значимості впливів, який дозволяє проводити зіставлення різнорідних впливів і створює основу для оцінки кумулятивних ефектів.

До ускладнень, які виникли під час підготовки Звіту про СЕО, однозначно можна віднести недостатність статистичної інформації на рівні територіальних громад, використання у звітних матеріалах застарілих даних, відсутність /доступність інформації на сайтах профільних організацій та установ, які є носіями та розпорядниками цієї інформації. Також, ускладнило проведення оцінювання відсутність доступу до актуальної інформації про стан довкілля внаслідок часткового закриття після 24 лютого 2022 року доступу до деяких інтернет-ресурсів з міркувань безпеки та погіршення охоплення респондентів статистичними спостереженнями.

Оцінка кумулятивних ефектів на рівні даного проекту планованої діяльності ускладнена браком інформації про екологічні аспекти інших проектів і діючих об'єктів.

Слід зауважити, що Стратегії та Плани розвитку громади, області містять лише орієнтовні дані щодо проектів, що не дає змогу оцінити з високим ступенем вірогідності появу нових чи посилення дії існуючих факторів впливу.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Під час реалізації Стратегії та Плану заходів потрібно відстежувати екологічні загрози для довкілля, об'єктивно оцінювати їх наслідки, в тому числі для здоров'я населення, та вживати заходи для їх усунення та нейтралізації. Для цього необхідно провадити моніторинг можливих наслідків реалізації Стратегії та Плану заходів для довкілля.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

- виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;
- виявлення непередбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Впливи виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення можуть бути виявлені в результаті моніторингу реалізації цілей документу державного планування, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Стратегії та Плану заходів;
- отримання інформації, яка може бути використана для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами влади;
- відстеження процесу виконання Стратегії та Плану заходів відповідно до ухваленого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

За результатами щорічного моніторингу кількість індикаторів може бути розширено шляхом включення до моніторингу додаткових показників відповідно до умов реалізації Стратегії та Плану заходів.

Моніторинг проводиться згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272.

Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265 затверджено Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад. Відповідно до вказаного документу моніторинг проводиться з метою відстеження та аналізу динаміки і структурних змін, що відбуваються у громаді відповідно до стратегічних, оперативних цілей та завдань, визначених у Стратегії.

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги може бути потрібно проведення лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження в громаді системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, фізичні фактори

впливу) в межах житлової, промислової та рекреаційної зон. Альтернативним варіантом може бути використання даних моніторингу складових довкілля, які проводяться на регіональному та загальнодержавному рівнях відповідними компетентними органами.

Потенційні індикатори для здійснення моніторингу Стратегії та Плану заходів пропонується використання екологічних показників (індикаторів) в розрізі компонентів довкілля, які наведено в таблиці 9.1.

Таблиця 9.1. Показники (індикатори) моніторингу наслідків виконання Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з її реалізації для довкілля, в тому числі для здоров'я населення

Компоненти довкілля	Індикатори	Одиниця вимірювання	Джерело	Індикатор виконання
Атмосферне повітря	Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря	кг	https://aqicn.org/station/@479917/	покращення якості
	Протяжність відремонтованих відповідно до технічних вимог комунальних доріг	км	Інформація ОМС	12
	Кількість нових висаджених дерев на території громади	одиниць	Інформація ОМС	мінімум 100ь
	Розроблено муніципальний енергетичний план	+/-	Інформація ОМС	+
Водні ресурси	Протяжність побудованих систем водопостачання	м	Інформація ОМС	550
	Протяжність побудованих систем водовідведення	м	Інформація ОМС	200
Земельні ресурси	Проведення інвентаризації та аудиту земель	+/-	Інформація ОМС	+
	Встановлено межі території громади	+/-	Інформація ОМС	+
ПЗФ, рекреаційні зони та культурна спадщина	Рівень задоволеності мешканців громади та гостей впорядкованістю, чистотою рекреаційних зон	(бали від 1 (мін) до 5 (макс));	інформація ОМС	зростання
	Очищено та облаштовано джерел-гідрологічних пам'яток природи	одиниць	Інформація ОМС	Мінімум 2
Відходи	Розроблено місцевий план управління відходами	+/-	Інформація ОМС	+
	Кількість ліквідованих стихійних сміттєзвалищ від загальної кількості таких сміттєзвалищ	%	інформація ОМС	100
	Частка домогосподарств з договорами про централізоване вивезення побутових відходів	%	інформація ОМС	80

Компоненти довкілля	Індикатори	Одиниця вимірювання	Джерело	Індикатор виконання
Здоров'я населення	Кількість закладів охорони здоров'я з проведеними заходами енергоефективності	одиниць	інформація ОМС	мін.2
	Рівень задоволення мешканців послугами охорони здоров'я	(бали від 1 (мін) до 5 (макс));	інформація ОМС	зростання
Клімат	Кількість бюджетних установ з підвищеним рівнем енергоефективності	%	інформація ОМС	мін. 5
	Середньорічна температура	градус	https://www.meteoblue.com/uk/weather/historyclimate/change/%d0%92%d0%b5%d0%bb%d0%b8%d0%ba%d0%b0-%d0%91%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%b7%d0%be%d0%b2%d0%b8%d1%86%d1%8f_ukraine_690279	-
Екологічне управління	Чисельність дітей та молоді, долучених до освітніх заходів з підвищення еко-свідомості	осіб	інформація ОМС	300
	Розроблена місцева програма екології	+/-	інформація ОМС	+
	Рівень екологічної культури мешканців громади	бали від 1 (мін) до 5 (макс)	інформація ОМС	зростання

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення громади з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню.

Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я у ході реалізації Стратегії буде здійснюватися Великоберезовицькою селищною радою, яка визначатиме періодичність моніторингу, перелік індикаторів, забезпечить доступ до вихідних даних та результатів моніторингу.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення, оприлюднюється один раз на рік органом місцевого самоврядування на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

У разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки реалізації Стратегії та Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я мешканців громади, селищна рада вживає заходів для їх усунення, а також розглядає пропозиції щодо внесення змін до Стратегії та Плану заходів для запобігання подібним негативним наслідкам у майбутньому. У разі внесення суттєвих змін до Стратегії та Плану заходів вони підлягають стратегічній екологічній оцінці.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Проект Стратегії та Плану заходів років не містить конкретних проєктів здійснення господарської діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля сусідніх держав, і які потребують надання документів дозвільного характеру на їх провадження, а також не визначає місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів. Відтак стратегічна екологічна оцінка проєкту документа державного планування (Стратегії та Плану заходів) не передбачає проведення транскордонних консультацій щодо ймовірних наслідків від його реалізації для довкілля, в тому числі здоров'я населення, зачеплених держав (сусідніх країн). Водночас проєкти, які будуть скеровані на виконання завдань та досягнення цілей Стратегії і включені до Плану заходів, і відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля та/або проведенню стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», окремо проходитимуть процедуру оцінки впливу на довкілля, в т. ч., за потреби, щодо транскордонних наслідків для довкілля та здоров'я населення зачеплених держав, до прийняття рішення про їх реалізацію.

11. РЕЗЮМЕ ІНФОРМАЦІЇ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

1. Стратегія розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2026-2027 року з її реалізації покликані забезпечити розвиток громади як сучасної згуртованої громади з екологічно чистою територією, комфортної та безпечної для ведення бізнесу та проживання різних верст населення, в тому числі маломобільних осіб, ветеранів. Для забезпечення такого поступу Стратегія базується на принципах збалансованого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки. Стратегічні напрями розвитку громади включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей з розвитку екологічно чистої та енергоефективної громади, зокрема через розробку місцевого плану управління відходами та модернізацію інфраструктури управління відходами, розробку муніципального енергетичного плану та побудову системи енергоменеджменту у громаді, проведення заходів енергозбереження комунальних закладів, використання переваг альтернативної енергетики, розширення та покращення послуг водопостачання та водовідведення, облаштування територій рекреаційного призначення, сприяння розвитку ПЗФ та інші.

Цілі та завдання Стратегії загалом спрямовані на зменшення негативних впливів на довкілля. Вони узгоджуються з державними та регіональними екологічними цілями, визначеними Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» та Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року та іншими документах державного планування, які охоплюють різні складові довкілля, а також здоров'я населення (Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, Водна стратегія України на період до 2050 року, Енергетична стратегія України до 2050 року, Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року; та іншими).

На території Великоберезовицької громади знаходиться об'єкти природо-заповідного фонду зокрема кілька джерел – гідрологічних пам'яток природи. Громада має потенціал рекреаційного та культурного розвитку, у громаді є річка Серет на якій величний віадук, а близько 10 % землі лісогосподарського призначення.

Серед головних екологічних проблем Великоберезовицької селищної територіальної громади можна виділити наступні: потреба розширення водопостачання та водовідведення, будівництва власних очисних споруд, очищення та облаштування джерел, проблеми управління побутовими відходами, незадовільного стану частини комунальних доріг, особливо у сільській місцевості, низького рівня енергоефективності частини комунальних установ соціальної сфери та інші. В межах території Великоберезовицької громади атмосферне повітря найбільше забруднюється викидами асфальтобетонного заводу у с.Острів та комунальних підприємств (котельнь). Найбільшими забруднювачами поверхневих вод, зокрема річки Серет є комунальні підприємства, що не здійснюють свою діяльність у Великоберезовицькій громаді, зокрема КП «Чортківський ВУВКГ» та КП «Теребовля» В режимі повної біологічної очистки працюють тільки очисні споруди КП „Тернопільводоканал”, розташовані саме на території Великоберезовицької територіальної громади. У Великоберезовецькій громаді у 2025 році було 54,2 га деградованих земель. Приведення кількості використання деградованих земель до природоохоронно-безпечних і обґрунтованих значень в значній мірі стримується внаслідок передачі цих площ у приватну власність, відсутності економічного механізму зменшення рівня використання еродованих і деградованих земель, „нульового” фінансування здійснення консервації земельних ділянок.

2. Реалізація Стратегії не передбачає появу нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація багатьох оперативних цілей Стратегії та проектів Плану сприятиме покращенню екологічної ситуації в громаді. За умов дотримання та виконання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, ймовірність появи впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний кумулятивні та синергічні наслідки для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, є незначними.

3. Серед заходів, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування доцільно виокремити наступні:

- Вплив **на клімат**: Одним із найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на розвиток в майбутньому, є зміна клімату. Екологічні цілі, які враховані при розробленні Стратегії відповідають вимогам «Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року»
- Вплив на **атмосферне повітря**: Стратегія не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря, натомість включає створення рекреаційних зон та зелених насаджень обабіч автошляхів; заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження комунальних закладів; впровадження системи енергоменеджменту у громаді, проведення капітальних та поточних ремонтів доріг.
- Вплив на **водні ресурси**: Стратегія не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до скидів забруднених вод у поверхневі води. Водночас серед завдань стратегії розширення мереж водопостачання та водовідведення, очищення та облаштування джерел тощо.
- Позитивний вплив на довкілля матимуть заходи **управління побутовими відходами**, такі як: розробка місцевого плану управління відходами, модернізації інфраструктури управління побутовими відходами, запровадження сортування побутових відходів; проведення інформаційно - просвітницьких заходів з питань управління побутовими відходами.
- Вплив на **земельні ресурси**: внаслідок реалізації Стратегії не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або у характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Позитивний вплив на довкілля матимуть заходи з інвентаризації земель та оцифрування даних, упорядкування орних земель, рекультивації земель, розробки документації землеустрою.
- Вплив на **біорізноманіття, рекреаційні зони та культурну спадщину**: в Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття, культурну спадщину. Натомість позитивний вплив на збереження біорізноманіття буде досягнений шляхом створення рекреаційних зон, озеленення території, облаштування джерела – гідрологічної пам'ятки природи .
- Кумулятивний вплив: ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, відсутня.

4. Розглянувши альтернативи аналізованому проєкту Стратегії та Плану заходів, дійшли висновку, що в інтересах забезпечення ефективного системного розвитку Великоберезовицької СТГ з врахуванням принципу екологічної збалансованості громади найбільш прийнятним варіантом буде затвердження аналізованого проєкту Стратегії та Плану заходів.

5. Моніторинг наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, проводитиметься згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272). Водночас пропонуємо включити до переліку індикаторів виконання Стратегії індикатори моніторингу наслідків для довкілля від реалізації цілей і завдань Стратегії, які запропоновані в розділі 9 даного Звіту.

6. Транскордонні наслідки виконання Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади відсутні, оскільки її виконання не матиме наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, сусідніх держав.

З огляду на зазначене, можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії розвитку Великоберезовицької селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до

2034 року) та Плану заходів на 2026-2027 роки з її реалізації було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та заходів з мінімізації появи негативних ризиків. Реалізація Стратегії, за умови дотримання екологічних вимог, сприятиме збереженню довкілля та зменшенню антропогенного навантаження. Робота у напрямку досягнення її цілей забезпечить стійкий розвиток громади та сприятиме покращенню рівня життя місцевих мешканців через діяльність органу місцевого самоврядування, бізнесу та мешканців громади з дотриманням екологічних норм та раціональне використання природних ресурсів.

Виконала: провідний науковий співробітник,
кандидат економічних наук

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені
М.І. Долішнього НАН України»

03.03.2026 р.

Лілія Беновська